

Cestovný ruch v dobe pandémie

desk research – analýza dostupných materiálov a dátových zdrojov

máj 2021

MEDIAN SK

www.slovakia.travel

„Aktivita je zrealizovaná s finančnou podporou Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky.“

metodika prieskumu

Rozsah	77 strán
Termín realizácie	apríl – máj 2021
Metóda zberu dát	desk research – analýza verejne dostupných materiálov a dátových zdrojov spoločnosti MEDIAN SK
CS v MML-TGI	Pri analýze dát MML-TGI tvorili cieľovú skupinu podnikatelia a majitelia firiem
Cieľ analýzy	<ul style="list-style-type: none"> • Identifikácia názorov a správania podnikateľov • Fungovanie podnikov a firiem na Slovensku • Analýza podnikov a firiem v cestovnom ruchu v období pandémie • Analýza nezamestnanosti / porovnanie s okolitými krajinami EÚ • Vývoj zamestnanosti a pomoc od štátu
Realizátor a zadávateľ	prieskum realizovala spoločnosť MEDIAN SK, s.r.o. exkluzívne pre Košice Región Turizmus

hlavné zistenia I.

- **Podnikatelia pochádzajúci z Košického kraja výrazne častejšie deklarujú svoju nespokojnosť s politickou situáciou v našej krajine, ale aj so spoločnosťou, v ktorej žijú, v porovnaní s podnikateľmi z celého Slovenska.** Pohľad na spokojnosť s ich prácou nám prezrádza, že mierne častejšie deklarujú spokojnosť. **Výrazne častejšie v porovnaní s podnikateľmi z celého Slovenska deklarujú výraznú spokojnosť so svojou životnou úrovňou. S výrokom o kapitalizme ako jedinej novej ceste budúceho vývoja nesúhlasia najčastejšie podnikatelia pochádzajúci z Košického a Prešovského kraja.** Neutrálne stanovisko najčastejšie zastávajú podnikatelia zo Žilinského kraja a s výrokom súhlasia najčastejšie podnikatelia z Bratislavského a Trnavského kraja. **Napriek tomu, že podnikatelia z Košického kraja najčastejšie deklarujú, že dávajú prednosť trhovej ekonomike, tak okrem toho, že najčastejšie deklarujú, že vítajú zásahy štátu do trhu, tak najčastejšie deklarujú aj negatívny postoj ku kapitalizmu.**
- **Počas uplynulého roka (31.3.2020 – 31.3.2021) v sekcii umenia, zábavy a rekreácie, v rámci celého Slovenska, celkovo vznikalo viac podnikov ako zanikalo.** Avšak pri bližšom pohľade vidíme, že tento jav sa týka predovšetkým športu – prevádzky športových zariadení (vzniklo 182, zaniklo 74), činnosti športových klubov (vznik 266, zánik 31), či ostatných športových činností (vznik 556, zánik 95). **V prípade prevádzky kultúrnych zariadení, vzniklo 84 nových subjektov a 43 zaniklo,** z toho najviac ich pribudlo aj ubudlo v Bratislavskom kraji. V rámci podporných činností súvisiacich so scénickým umením, vzniklo 112 nových podnikov a zaniklo 54, jedno múzeum zaniklo. V ostatných zábavných činnostiach a voľnočasových aktivitách je pomer vzniknutých a zaniknutých subjektov veľmi vyrovnaný – pribudlo 139, zaniklo 135.
- Podobne ako u sekcii R, **aj v sekcii ubytovacích a stravovacích služieb môžeme pozorovať vyšší počet vzniknutých podnikov ako zaniknutých.** V prípade hotelového ubytovania je zánik vyšší ako vznik – pribudlo 8 nových subjektov a ubudlo 16, z toho najviac v Bratislave (8). V skupine turistického a iného krátkodobého ubytovania vzniklo 334 subjektov, najviac v Žilinskom (95) a Bratislavskom kraji (71). Zaniklo 80 subjektov. **V podtriade jedální vzniklo takmer 1000 nových prevádzok, ubudlo 372, v prípade služieb pohostinstiev taktiež prevažuje počet vzniknutých prevádzok, no rozdiel nie je až taký výrazný ako u jedální, pribudlo 233 subjektov a zaniklo 207.** V prípade ostatného účelového stravovania je počet zaniknutých subjektov vyšší, ubudlo až 325 subjektov, pričom vzniklo 245. V tejto podtriade ide predovšetkým o menšie zariadenia, kde si jedlo berie zákazník so sebou, vozíky so zmrzlinou, či príprava jedál v stánkoch na trhu, teda prevádzky, ktoré mali najmenej príležitostí na poskytovanie svojich služieb v minulom roku oproti ostatným skupinám činností.
- **V rámci Košického kraja vzniklo 140 a zaniklo 43 podnikov v sekcii umenie, zábava a rekreácia. Najviac vznikov a zánikov bolo v centre kraja - v Košiciach (okresy I až IV), ale aj v okresoch Spišská Nová Ves (vznik 21, zánik 8), či Michalovce (vznik 15, zánik 4).** Podstatnú časť z toho tvoria podniky spojené so športom - pribudlo 32 podnikov v činnostiach športových klubov, 49 v ostatných športových činnostiach a 16 športových zariadení, zároveň zaniklo spolu 17 podnikov v týchto podskupinách.
- **V podporných činnostiach súvisiacich so scénickým umením vzniklo 16 nových subjektov, jeden zanikol, vzniklo 13 prevádzok kultúrnych zariadení, zaniklo 8. V ostatných zábavných činnostiach a voľnočasových aktivitách zaniklo 15 subjektov, pričom za rovnaké obdobie vzniklo len 13. V sekcii ubytovacích a stravovacích služieb vzniklo 243 podnikov a 118 zaniklo.** Najviac ich bolo sústredených opäť v okresoch Košíc, kde ich vzniklo 127 a zaniklo 42. Väčšie zmeny v podnikoch boli aj v michalovskom okrese, vzniklo 35 a 24 zaniklo, ale aj v okrese Košice okolie, kde pribudlo 34 a ubudlo 13 subjektov. **V turistickom a inom krátkodobom ubytovaní v Košickom kraji pribudlo 28 podnikov, zanikli 4. Najväčší prírastok môžeme pozorovať v podtriade jedální, kde vzniklo 129 nových subjektov, pričom zaniklo 40.** Nové subjekty prevažovali aj v ostatnom účelovom stravovaní a službách pohostinstiev, avšak v týchto kategóriách bol aj výrazný úbytok: 27 vs. 26 v ostatnom stravovaní a 27 vs. 23 v pohostinstvách.

hlavné zistenia II.

- **Miera evidovanej nezamestnanosti na Slovensku v čase pandémie bola na úrovni 5 %.** S nástupom prvej vlny môžeme v mesiacoch apríl a máj pozorovať prudší nárast na úroveň 7 %. **Nezamestnanosť postupne mierne narastala na úroveň približne 8 %.** V prípade Košického kraja môžeme pozorovať o niečo výraznejší nárast nezamestnanosti, ktorá dosiahla po prvej vlne pandémie takmer úroveň 10 % a pozvoľne rástla až na úroveň 11 %.
- **Porovnanie nezamestnanosti s okolitými krajinami EÚ nám ukazuje, že v roku 2011, teda v období po ekonomickej a hospodárskej kríze, bola nezamestnanosť zo skúmaných krajín na Slovensku najvyššia.** V prípade všetkých krajín môžeme pozorovať identický vývoj – pokles nezamestnanosti až do roku 2019. **S nástupom roku 2020 a vypuknutím pandémie môžeme pozorovať nárast nezamestnanosti (s výnimkou Poľska) v prípade všetkých krajín, avšak celkový priemer krajín EÚ nedosahuje tak vysokú úroveň nezamestnanosti ako v roku 2011** – teda v spomínanom období po ekonomickej a hospodárskej kríze.
- **Na začiatku roku 2020 môžeme ešte pozorovať trend znižujúcej sa nezamestnanosti z predchádzajúcich rokov v jednotlivých pracovných odvetviach.** S nástupom pandémie v mesiacoch apríl a máj, však môžeme pozorovať výrazný nárast nezamestnanosti a to najmä v oblasti služieb a obchodu a pomocných pracovníkov. V letných mesiacoch roku 2020 sa nezamestnanosť v týchto odvetviach znížila, avšak s nástupom druhej vlny pandémie opäť postupne narastala. **Priemerná mesačná mzda na Slovensku s nástupom pandémie mierne klesala.** Po prvej vlne sa výška priemernej mzdy stabilizovala a v novembri dosiahla svoj vrchol a následne začala postupne klesať. **Medzi výškou priemernej mesačnej mzdy za roky 2019 a 2020 nie je takmer žiadnej rozdiel.** V prípade ubytovania môžeme pozorovať výraznejší pokles priemernej mzdy počas prvej vlny, nárast v letných mesiacoch 2020 a následne mierny pokles, avšak nie tak výrazný ako počas prvej vlny. Podobne to platí aj v prípade reštaurácií a pohostinstiev, avšak nie tak výrazne.
- **Počty návštevníkov v ubytovacích zariadeniach výrazne klesli v roku 2020 naprieč všetkými krajinami Slovenska,** najvyšší prepád však môžeme vidieť u Bratislavského kraja, kde poklesli počty až o 68 %. Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky a Košický kraj majú približne rovnaký pokles na úrovni okolo 50 %. Najnižší pokles, avšak stále dosť výrazný, nastal v Žilinskom kraji, o 38 %.
- **Počet návštevníkov v Košickom kraji dosiahol v roku 2019 viac ako 450 000, kým počas pandémie len 226 000.** V počte návštevníkov v ubytovacích zariadeniach sa Košický kraj približuje k Trnavskému, Trenčianskemu a Nitrianskemu kraju.
- **Pri pohľade na počty návštevníkov v ubytovacích zariadeniach cez samotné okresy Košického kraja môžeme pozorovať, že návštevníci sa sústreďujú hlavne do košických okresov (I až IV), kde v roku 2019 ich bolo viac ako 240 000 a počas pandémie poklesli na menej ako polovicu.** Košice I až IV spolu s okresom Košice okolie zaznamenali najvyšší pokles návštevníkov. V prípade spišskonovoveského okresu tiež pozorujeme výrazný pokles, viac ako 45 %, v okrese Michalovce 39 %. Najnižší pokles hlásil okres Sobrance, avšak v tomto prípade je návštevnosť výrazne nižšia ako u ostatných okresov.

hlavné zistenia III.

- Na časovej osi od januára 2020, teda obdobia ešte pred vypuknutím pandémie, až po január 2021, sledujeme nárasty a poklesy počtu návštevníkov v ubytovacích zariadeniach. **V marci, kedy sa objavil prvý prípad na Slovensku a zaviedli sa prísne opatrenia, sledujeme výrazný prepad, ktorý sa najviac prehĺbil v apríli, kedy Slovensko evidovalo len 6700 návštevníkov v ubytovacích zariadeniach** (napr. vo februári pred pandemiou ich bolo necelých 500 000). Postupne, vplyvom čiastočného uvoľňovania opatrení, sa počet návštevníkov zvyšoval a vrcholil v letnej sezóne. Následne sa začala situácia opäť zhoršovať a počet návštevníkov výrazne klesal, v januári 2021 navštívilo ubytovacie zariadenia necelých 27 000 hostí. **Počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach bol v roku 2019 najvyšší v prípade Žilinského, Prešovského a Bratislavského kraja.** V BA kraji návštevníci prenocovali v priemere 2,1 nocí, v ZA kraji 2,8 a v PO kraji 3,1. Košický kraj mal v roku 2019 viac ako 1 000 000 prenocovaní a hostia prenocovali v priemere 2,3 nocí. V roku 2020 „viedol“ v počte prenocovaní Žilinský kraj, avšak s výrazným poklesom o 33 % oproti predchádzajúcemu roku. **Najväčší pokles prenocovaní zaznamenal Bratislavský kraj, 65 %. Košický kraj poklesol s prenocovaniami o 48 %.** Počas pandemického roka môžeme pozorovať jemný nárast priemerného počtu prenocovaní vo všetkých krajoch (BA 2,1 vs. 2,3, TN 3,8 vs. 4,2, KE 2,3 vs. 2,4).
- **Najvyšší pokles tržieb v ubytovacích zariadeniach zaznamenal Bratislavský kraj, ktorý klesol o viac ako 70 %, z takmer 130 000 000 EUR na necelých 36 000 000 EUR.** Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky a Košický kraj sú si podobné a pokles bol na úrovni 46 až 54 %. Najnižší pokles, hoci stále výrazný, zaznamenal Žilinský kraj, a to pokles o 26 %. Košický kraj v roku 2019 dosiahol tržby v ubytovacích zariadeniach viac ako 33 000 000 EUR, vplyvom pandémie padol na niečo viac ako 15 000 000 EUR. **Tržby v stravovacích službách v rámci celého Slovenska zaznamenali v druhom štvrtom kvartáli 2020 pokles zhruba o 23 % oproti rovnakému kvartálu minulého roka.** Prvý a tretí kvartál naopak priniesli mierny nárast tržieb o 7 %.
- **Tržby v umení, zábave a rekreácii je nutné chápať orientačne, pretože dané odvetvie zahŕňa aj kategórie nie priamo súvisiace s cestovným ruchom – činnosť stávkových kancelárií a herní, prevádzku športových zariadení a športových klubov, fitnesscentrá a teda nevieme presne určiť, ako sa hýbali tržby v danom odvetví len za cestovný ruch.** Z grafu však vidíme nárast tržieb v prvom, treťom aj štvrtom kvartáli. Výrazný pokles možno pozorovať v druhom kvartáli 2020, kedy tržby padli o štvrtinu oproti druhému kvartálu roku 2019.
- **Najvyšší počet žiadateľov o prvú pomoc počas pandémie COVID 19 pochádza z oblasti veľkoobchodu a maloobchodu. Vo všeobecnosti môžeme pozorovať najvyšší počet žiadateľov po vypuknutí prvej vlny pandémie. Počet postupne klesal s príchodom letných mesiacov. S príchodom druhej vlny v októbri 2020 však opäť výrazne narástol počet žiadateľov.** Podobné trendy avšak menej výrazné môžeme pozorovať aj v prípade ubytovania a stravovania a umenia, zábavy a rekreácie. **Rovnako aj najviac finančných prostriedkov putovalo do odvetvia veľko a maloobchodu. Aj v tomto prípade môžeme pozorovať identické trendy ako v predchádzajúcom prípade – teda nárast uhradených súm počas prvej vlny, útlm počas letných mesiacov roku 2020 a opätovný nárast s nástupom druhej vlny v októbri 2020.**

úvod

(ciele a štruktúra)

---

hlavné ciele analýzy

Identifikácia názorov a správania podnikateľov:

- Vnímanie politickej, spoločenskej a životnej situácie
  - Vnímanie úlohy štátu
  - Preferované smerovanie a zásahy štátu
-

Fungovanie podnikov a firiem na Slovensku:

- Štruktúra firiem v oblasti cestovného ruchu na Slovensku
  - Fungovanie podnikov a firiem počas pandémie
  - Ponúkané služby
  - Fungovanie podnikov v jednotlivých regiónoch
-

Analýza podnikov a firiem v cestovnom ruchu v období pandémie:

- Analýza podnikov podľa SK NACE
  - Fungovanie podnikov v jednotlivých regiónoch
  - Komparácia obdobia pred a počas pandémie (tržby, pomoc od štátu)
-

Analýza nezamestnanosti / porovnanie s okolitými krajinami:

- Vývoj nezamestnanosti pred a počas pandémie
- Vývoj nezamestnanosti v okolitých krajinách
- Podiel zamestnanosti v jednotlivých odvetviach / vývoj
- Vývoj priemernej mzdy / porovnanie odvetví

časová os opatrení

6.3.2020 Prvý prípad nákazy na Slovensku

14.3.2020 Zatvorenie hraníc Slovenska

16.3.2020 Vyhlásený núdzový stav (zatvorenie všetkých prevádzok okrem obchodov s potravinami, lekární, drogérií a ďalších vybraných prevádzok)

22.4.2020 Prvá fáza uvoľňovanie opatrení (čiastočne otvorené ubyt. zariadenia – len dlhodobé ubytovanie bez stravy), verejné stravovanie s výdajom cez okienko

6.5.2020 Druhá a tretia fáza uvoľňovania opatrení (otvorenie stravovacích prevádzok a terás, krátkodobé ubytovanie, vonkajšie turistické atrakcie, múzea, galérie)

20.5.2020 Štvrtá fáza uvoľňovania (otvorené obchody a služby okrem kúpalísk, wellness, ZOO, botanických záhrad, prevádzok zábavného charakteru, reštaurácií s verejným stravovaním v interiéri)

3.6.2020 Piata fáza uvoľňovania (otvorenie kúpalísk, wellness, hotelov (bez 24 hod. pauzy medzi ubytovaním), verejné stravovanie bez obmedzenia počtu pri jednom stole), hromadné podujatia do 500 osôb

10.6.2020 Otvorenie hraníc s ČR, AT, HU + 16 ďalších krajín

13.6.2020 Ukončenie núdzového stavu

1.7.2020 Povolenie hromadných podujatí aj nad 1000 ľudí

August 2020 Zhoršovanie epidemiologickej situácie, prekonaný najvyšší prírastok od apríla

1.9.2020 Hromadné podujatia v interiéri len do 500 osôb a v exteriéri do 1000 osôb

1.10.2020 Vyhlásený núdzový stav, stravovacie prevádzky otvorené len do 22:00, zákaz hromadných podujatí

15.10.2020 Zatvorenie kúpalísk, aquaparkov, wellness, stravovacie prevádzky len jedlo so sebou, resp. konzumácia v exteriéri

19.12.2020 Zatvorenie všetkých prevádzok okrem obchodov s potravinami, lekární, drogérií a ďalších vybraných prevádzok

1.1.2021 Zákaz vychádzania, zákaz cestovania medzi okresmi, zatvorenie lyžiarskych stredísk, zakázaná konzumácia jedla v exteriéri či v blízkosti prevádzok, v hoteloch ukončenie všetkých pobytov

19.4.2021 Uvoľnenie opatrení, otvorenie prevádzok obchodov a služieb, otvorenie hotelov, múzeí, ZOO, botanických záhrad, bazénov (s obmedzeniami), pobyt v prírode možný aj mimo okresu

26.4.2021 Otvorenie terás a fitness centier

vysvetlivky SK NACE

SEKCIA R - UMENIE, ZÁBAVA A REKREÁCIA

90010 Scénické umenie: tvorba živých divadelných predstavení, koncertov a opier alebo tanečných predstavení a iných typov scénickej tvorby, činnosti skupín, orchestrov alebo hudobných skupín, činnosti jednotlivých umelcov ako napr. hercov, tanečníkov, hudobníkov, narátorov a iných umelcov

90020 Podporné činnosti súvisiace so scénickým umením: podporné činnosti súvisiace s tvorbou živých divadelných predstavení, koncertov a opier alebo činnosti súvisiace s tanečnými predstaveniami a inými typmi scénickej tvorby, činnosti režisérov, producentov, scenáristov, kulisárov, osvetľovačov, producentov alebo manažérov živých umeleckých podujatí

90030 Umelecká tvorba: činnosti jednotlivých umelcov ako napr. sochárov, maliarov, kresličov, rytcov, grafikov, spisovateľov, nezávislých žurnalistov, reštaurovanie umeleckých diel

90040 Prevádzka kultúrnych zariadení: prevádzka koncertných a divadelných sál a iných umeleckých zariadení, činnosť osvetových stredísk, nie prevádzka kín

91010 Činnosti knižníc a archívov: dokumentačné a informačné činnosti všetkých druhov knižníc, čítární, audiovizuálnych miestností, verejných archívov

91020 Činnosti múzeí: prevádzka múzeí všetkých typov, nie činnosť komerčných umeleckých galérií

91030 Prevádzkovanie historických pamiatok a budov a podobných turistických zaujímavostí: prevádzka a ochranu historických pamiatok a budov

91040 Činnosti botanických a zoologických záhrad a prírodných rezervácií: prevádzka botanických a zoologických záhrad, vrátane detských ZOO, správa prírodných rezervácií

92000 Činnosti herní a stávkových kancelárií: činnosti lotérií, prevádzka mincových výherných automatov, kasín, činnosti stávkových kancelárií

93110 Prevádzka športových zariadení: prevádzka športových zariadení ako sú štadióny, pretekárske dráhy, bazény a plavárne, golfové ihriská, nie prevádzka lyžiarskych vlekov

93120 Činnosti športových klubov: prevádzka športových klubov

93130 Fitnescentrá: činnosti fitnescentier a posilňovacích klubov a zariadení

93190 Ostatné športové činnosti: činnosti producentov a organizátorov všetkých druhov športových podujatí, činnosti jednotlivých profesionálnych športovcov a atlétov, rozhodcov, porotcov, časomeračov atď., nie prenájom športových potrieb

93210 Činnosti lunaparkov a zábavných parkov: prevádzkovanie rôznych zariadení v lunaparkoch a vodných toboganov, zabezpečenie rôznych hier, predstavení, tematických výstav

93290 Ostatné zábavné činnosti a voľnočasové aktivity: činnosti spojené so zábavou a rekreáciou, ktoré nie sú zaradené inde: činnosti rekreačných parkov, prevádzka lyžiarskych dráh (nie lanoviek) a iné

vysvetlivky SK NACE

SEKCIA I - UBYTOVACIE A STRAVOVACIE SLUŽBY

55100 Hotelové a podobné ubytovanie: ubytovanie v hoteloch, rekreačných zariadeniach, hotelových apartmánach, moteloch, ubytovania so servisom (denné služby ako upratovanie a postielanie, reštauračné služby, parkovanie, pranie bielizne, bazény a posilňovne, rekreačné zariadenia a zariadenia pre konferencie a spoločenské zariadenia)

55200 Turistické a iné krátkodobé ubytovanie: ubytovne pre mládež, horské, prázdninové chaty, bungalovy, penzióny, ubytovanie bez servisu

55300 Autokempingy, táboriská a miesta pre karavány: poskytovanie miesta na ubytovanie v kempoch, parkovanie obytných prívosov, rekreačné kempovanie

55901 Ubytovanie vo vysokoškolských internátoch: študentské ubytovne, študentské internáty

55909 Ubytovanie v ubytovniach a ostatné dočasné ubytovanie: hostely pre robotníkov, penzióny, železničné spacie vozne

56101 Jedálne: reštaurácie, samoobslužné reštaurácie, bufety, jedálne, zariadenia rýchleho občerstvenia

56102 Zariadenia školského stravovania

56109 Ostatné účelové stravovanie: zariadenia predávajúce jedlo, ktoré si zákazník zoberie so sebou, vozíky s predajom zmrzliny, pojazdné vozíky s predajom jedál a nápojov, prípravu jedál a nápojov v stánkoch na trhu

56210 Dodávka jedál: poskytovanie stravovacích služieb na základe dohody so zákazníkom, v mieste určenom zákazníkom a na určitú príležitosť

56290 Ostatné jedálenské služby: poskytovanie jedál a nápojov na základe zmluvy (napr. pre prepravné spoločnosti), predaj jedál a nápojov pri športových a podobných zariadeniach - činnosti jedální alebo samoobslužných reštaurácií (pre továrne, úrady, nemocnice alebo školy) na základe povolenia

56300 Služby pohostinstiev: služby barov, hostincov, krčiem, koktailových barov, pivární, kaviarní, barov s ovocnými džúsmi, mobilných stánkov s predajom nápojov

identifikácia názorov podnikateľov na Slovensku

(analýza dát MML-TGI)

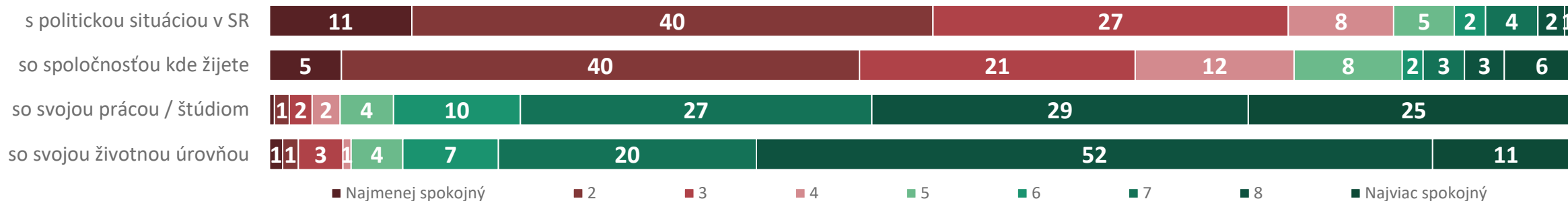

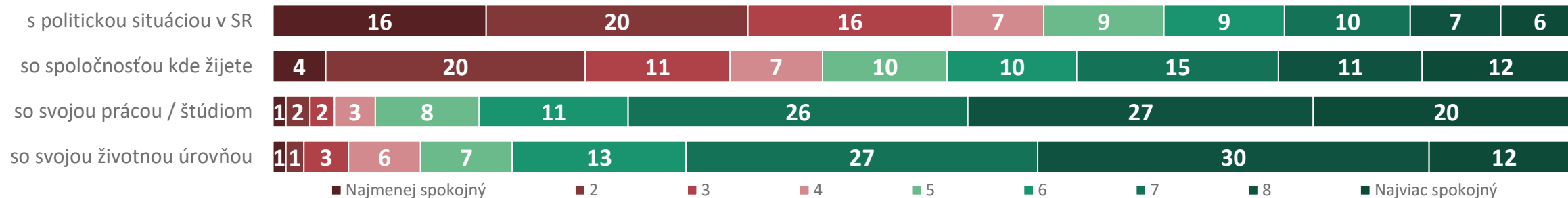
spokojnosť – podnikatelia a majitelia

Podnikatelia pochádzajúci z Košického kraja výrazne častejšie deklarujú svoju nespokojnosť s politickou situáciou v našej krajine, ale aj so spoločnosťou, v ktorej žijú, v porovnaní s podnikateľmi z celého Slovenska. Pohľad na spokojnosť s ich prácou nám prezrádza, že mierne častejšie deklarujú spokojnosť. Výrazne častejšie v porovnaní s podnikateľmi z celého Slovenska deklarujú výraznú spokojnosť so svojou životnou úrovňou.

Podnikatelia a majitelia v KE kraji

Podnikatelia a majitelia celkom

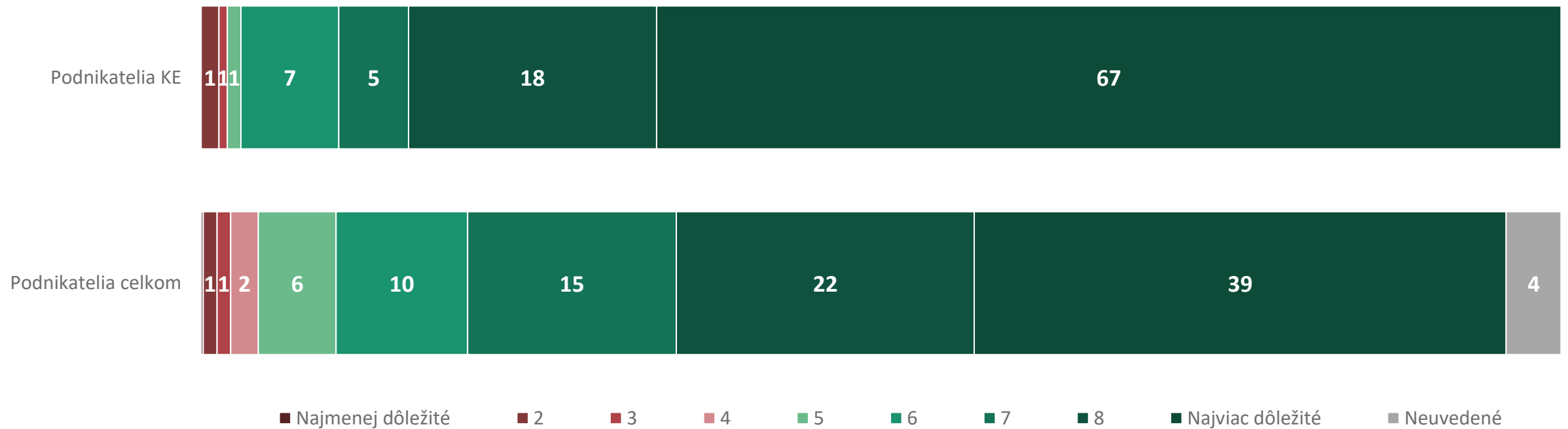

Ako ste v súčasnom stave spokojný s týmito vecami?

% respondentov, SML 2020 (MML-TGI), CS podnikatelia a majitelia firiem

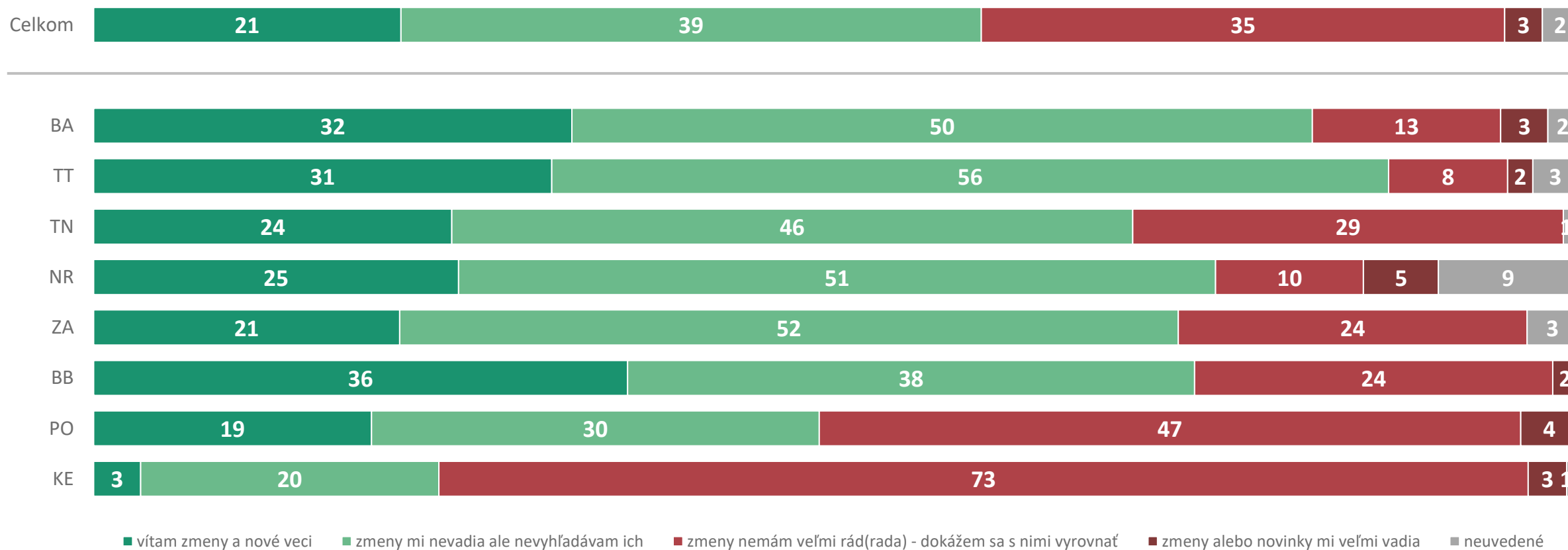
úspech v práci – podnikatelia a majitelia

Podnikatelia pochádzajúci z Košického kraja mierne častejšie vo všeobecnosti deklarujú, že je pre nich dôležité byť úspešný v práci. Prevažná väčšina z nich (67 %) deklaruje, že je to pre nich najviac dôležité. V porovnaní s názorom podnikateľov z celého Slovenska sa jedná o výrazne častejšie deklarovanie dôležitosti úspechu.

zmeny a novinky – podnikatelia a majitelia

Takmer dve tretiny podnikateľov deklaruje pozitívny vzťah k zmenám a novinkám. Podrobný pohľad na podnikateľov z jednotlivých krajov nám ukazuje, že najviac otvorení zmenám a novinkám sú podnikatelia z Bratislavského a Trnavského kraja. Naopak podnikatelia z Košického kraja deklarujú najčastejšie, že zmeny nemajú radi, ale dokážu sa s nimi vyrovnáť.

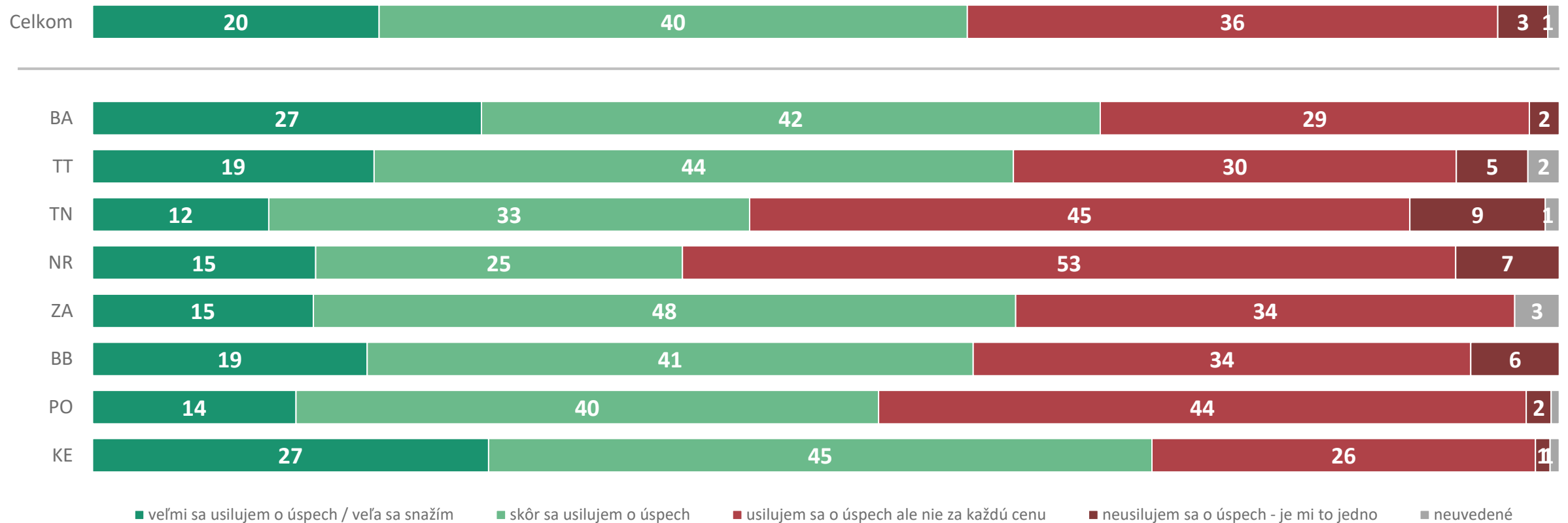

Ako ste otvorený(á) novinkám a zmenám?

% respondentov, SML 2020 (MML-TGI), CS podnikatelia a majitelia firiem

úspech – podnikatelia a majitelia

Zo všetkých podnikateľov mierne viac ako 60 % deklaruje, že sa v živote usilujú o úspech. Výrazne častejšie sa o úspech v živote usilujú podnikatelia z Košického a Bratislavského kraja. Naopak najmenej často podnikatelia z Trenčianskeho a Nitrianskeho kraja.

Usilujete sa v živote o úspech?

% respondentov, SML 2020 (MML-TGI), CS podnikatelia a majitelia firiem

podnikatelia a štát

(analýza dát MML-TGI)

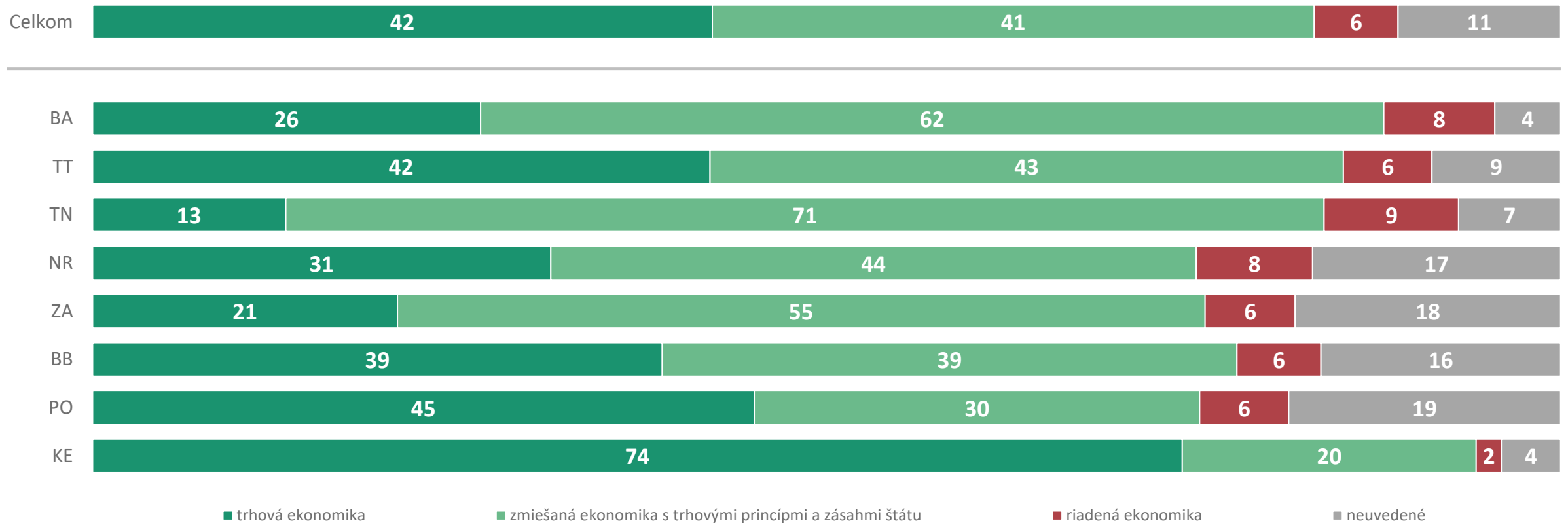
---

ekonomika – podnikatelia a majitelia

Viac ako 80 % podnikateľov deklaruje, že dáva prednosť trhovej alebo zmiešanej ekonomike. Trhovej ekonomike dávajú prednosť najmä podnikatelia pochádzajúci z Košického kraja, naopak najmenej podnikatelia pochádzajúci z Trenčianskeho kraja. Len minimálna časť podnikateľov deklaruje, že dávajú prednosť riadenej ekonomike – najčastejšie (9 %) v Trenčianskom kraji.

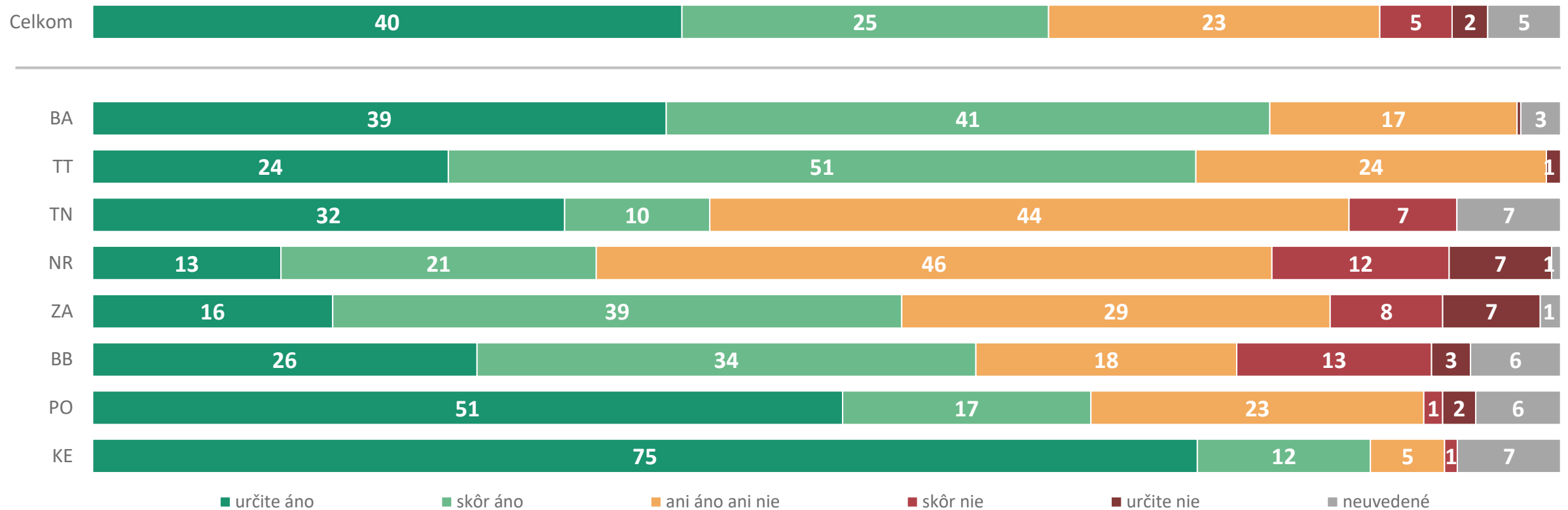

Akmu typu ekonomiky dávate prednosť?

% respondentov, SML 2020 (MML-TGI), CS podnikatelia a majitelia firiem

trh – podnikatelia a majitelia

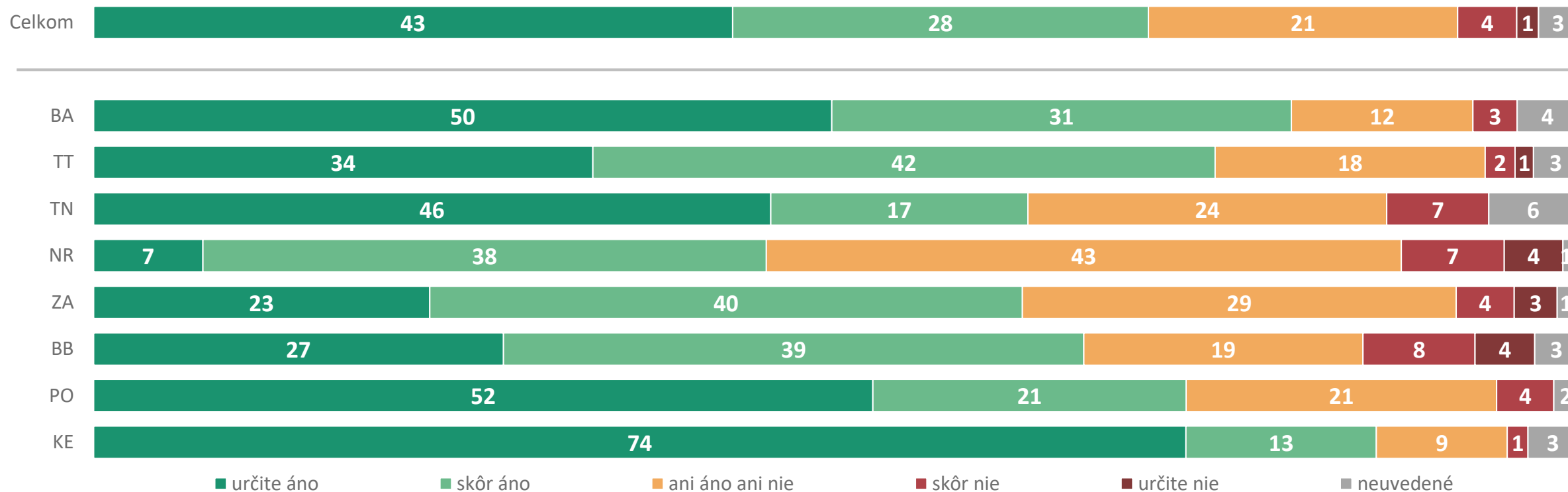
Takmer dve tretiny podnikateľov deklarujú, že štát by podľa nich mal zaistiť hranice normálneho správania v trhovom prostredí. Tento názor v najväčšej miere zastávajú podnikatelia z Košického kraja. Opačný názor majú najčastejšie podnikatelia z Nitrianskeho, Banskobystrického a Žilinského kraja.

Štát by mal zaistiť hranice normálneho správania v trhovom prostredí.
% respondentov, SML 2020 (MML-TGI), CS podnikatelia a majitelia firiem

presadzovanie zákonov – podnikatelia a majitelia

Viac ako 70 % podnikateľov vo všeobecnosti deklaruje, že štát by mal byť podľa ich názoru prísnejší v presadzovaní zákonov. Týmto názorom najčastejšie disponujú podnikatelia z Košického kraja. Najmenej často súhlasia s týmto názorom podnikatelia pochádzajúci z Nitrianskeho kraja. Títo zároveň majú na túto problematiku najčastejšie neutrálny názor.

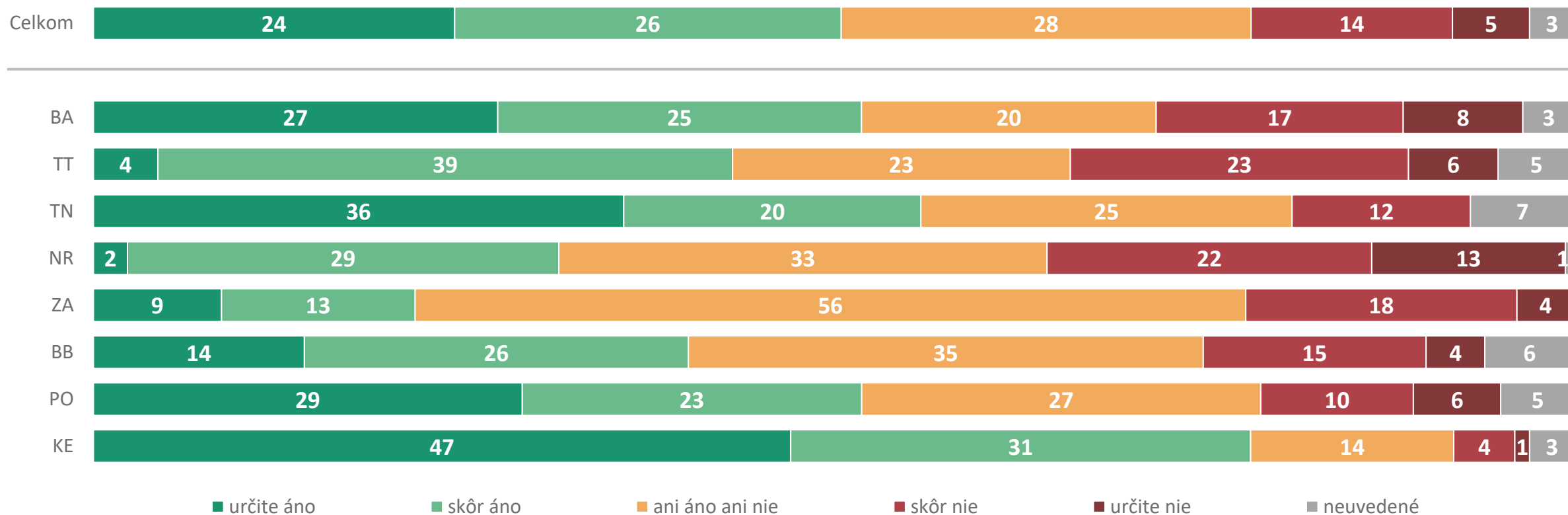

Štát by mal byť prísnejší v presadzovaní zákonov.

% respondentov, SML 2020 (MML-TGI), CS podnikatelia a majitelia firiem

trh a štát – podnikatelia a majitelia

Napriek tomu, že podnikatelia pochádzajúci z Košického kraja najčastejšie deklarovali prednosť trhovej ekonomike, tak zároveň najčastejšie deklarujú, že trh by mal byť obmedzovaný zásahmi štátu. Proti zásahom štátu sa najčastejšie vyjadrujú podnikatelia pochádzajúci z krajov západného Slovenska, neutrálny postoj najčastejšie zastávajú podnikatelia zo Žilinského kraja.

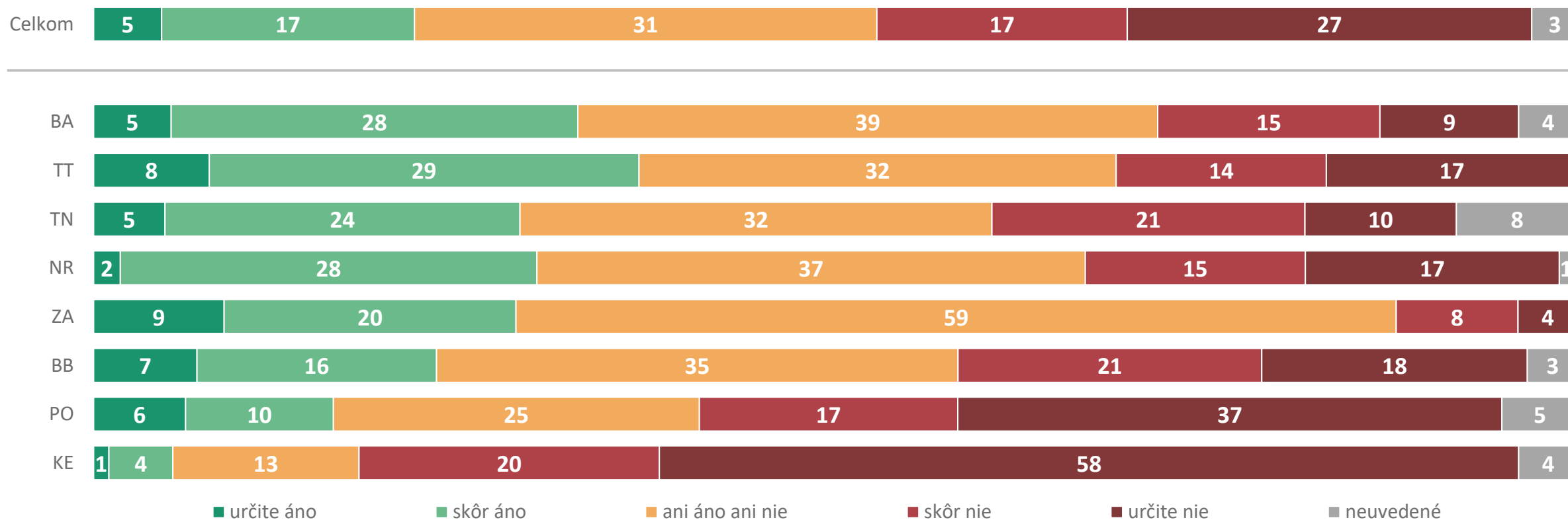

Trh by mal byť obmedzovaný zásahmi štátu.

% respondentov, SML 2020 (MML-TGI), CS podnikatelia a majitelia firiem

kapitalizmus – podnikatelia a majitelia

S výrokom o kapitalizme ako jedinej novej ceste budúceho vývoja nesúhlasia najčastejšie podnikatelia pochádzajúci z Košického a Prešovského kraja. Neutrálne stanovisko najčastejšie zastávajú podnikatelia zo Žilinského kraja a s výrokom súhlasia najčastejšie podnikatelia z Bratislavského a Trnavského kraja. Napriek tomu, že podnikatelia z Košického kraja najčastejšie deklarujú, že dávajú prednosť trhovej ekonomike, tak okrem toho, že najčastejšie deklarujú, že vítajú zásahy štátu do trhu, tak najčastejšie deklarujú aj negatívny postoj ku kapitalizmu.

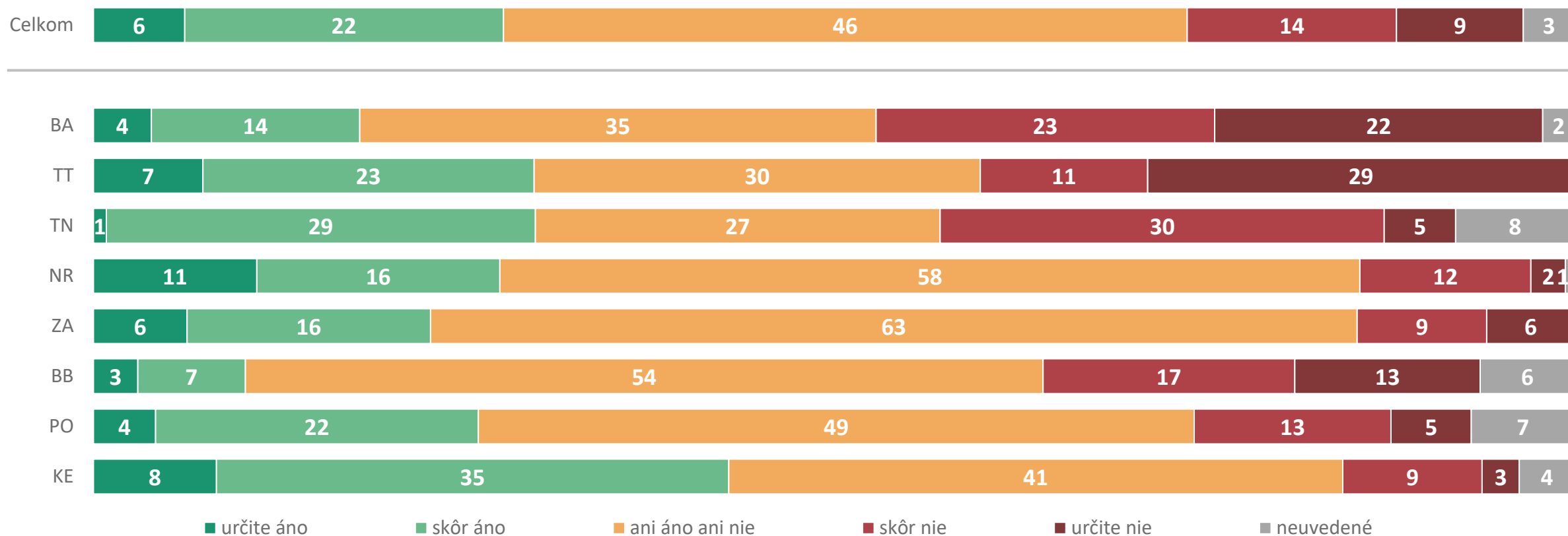

Kapitalizmus predstavuje jedinou možnú cestu budúceho vývoja.

% respondentov, SML 2020 (MML-TGI), CS podnikatelia a majitelia firiem

rola štátu – podnikatelia a majitelia

K role štátu v spoločnosti sa podnikatelia vyjadrujú častejšie neutrálne alebo negatívne. Najčastejšie si myslia, že rola štátu v spoločnosti by mala byť čo najmenšia práve podnikatelia z Košického kraja. Opak si najčastejšie myslia podnikatelia pochádzajúci z Bratislavského, Trnavského a Trenčianskeho kraja – teda podnikatelia zo západného Slovenska.

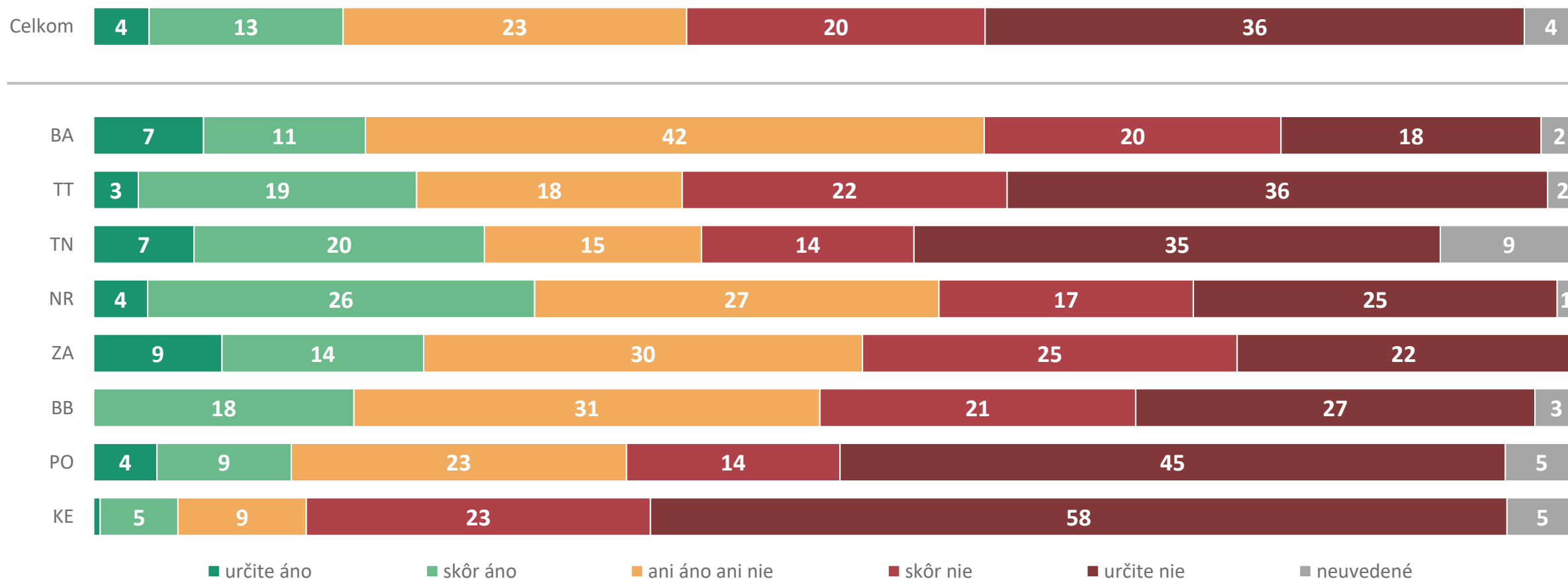

Úloha štátu v spoločnosti musí byť čo najmenšia.

% respondentov, SML 2020 (MML-TGI), CS podnikatelia a majitelia firiem

výhľad do budúcnosti – podnikatelia a majitelia

Najpozitívnejšie vyhlídky do budúcnosti deklarujú podnikatelia z Trenčianskeho a Nitrianskeho kraja. Naopak najnegatívnejšie podnikatelia z Košického a Prešovského kraja – teda východného Slovenska.

Ekonomická situácia sa počas nasledujúcich 12 mesiacov zlepší.

% respondentov, SML 2020 (MML-TGI), CS podnikatelia a majitelia firiem

zhrnutie – názory a motivácie podnikateľov

- Podnikatelia pochádzajúci z Košického kraja výrazne častejšie deklarujú svoju nespokojnosť s politickou situáciou v našej krajine, ale aj so spoločnosťou, v ktorej žijú, v porovnaní s podnikateľmi z celého Slovenska. Pohľad na spokojnosť s ich prácou nám prezrádza, že mierne častejšie deklarujú spokojnosť. Výrazne častejšie v porovnaní s podnikateľmi z celého Slovenska deklarujú výraznú spokojnosť so svojou životnou úrovňou.
- Takmer **dve tretiny podnikateľov deklaruje pozitívny vzťah k zmenám a novinkám**. Podrobný pohľad na podnikateľov z jednotlivých krajov nám ukazuje, že najviac otvorení zmenám a novinkám sú podnikatelia z Bratislavského a Trnavského kraja. Naopak **podnikatelia z Košického kraja deklarujú najčastejšie, že zmeny nemajú radi, ale dokážu sa s nimi vyrovnáť**.
- Viac ako 80 % podnikateľov deklaruje, že dáva prednosť trhovej alebo zmiešanej ekonomike. **Trhovej ekonomike dávajú prednosť najmä podnikatelia pochádzajúci z Košického kraja**, naopak najmenej podnikatelia pochádzajúci z Trenčianskeho kraja. Len minimálna časť podnikateľov deklaruje, že dávajú prednosť riadenej ekonomike – najčastejšie (9 %) v Trenčianskom kraji.
- Takmer **dve tretiny podnikateľov deklarujú, že štát by podľa nich mal zaisťovať hranice normálneho správania v trhovom prostredí**. Tento názor v najväčšej miere zastávajú podnikatelia z Košického kraja. Opačný názor majú najčastejšie podnikatelia z Nitrianskeho, Banskobystrického a Žilinského kraja.
- **Napriek tomu, že podnikatelia pochádzajúci z Košického kraja najčastejšie deklarovali prednosť trhovej ekonomike, tak zároveň najčastejšie deklarujú, že trh by mal byť obmedzovaný zásahmi štátu**. Proti zásahom štátu sa najčastejšie vyjadrujú podnikatelia pochádzajúci z krajov západného Slovenska, neutrálny postoj najčastejšie zastávajú podnikatelia zo Žilinského kraja.
- S výrokom o kapitalizme ako jedinej novej ceste budúceho vývoja nesúhlasia najčastejšie podnikatelia pochádzajúci z Košického a Prešovského kraja. Neutrálne stanovisko najčastejšie zastávajú podnikatelia zo Žilinského kraja a s výrokom súhlasia najčastejšie podnikatelia z Bratislavského a Trnavského kraja. **Napriek tomu, že podnikatelia z Košického kraja najčastejšie deklarujú, že dávajú prednosť trhovej ekonomike, tak okrem toho, že najčastejšie deklarujú, že vítajú zásahy štátu do trhu, tak najčastejšie deklarujú aj negatívny postoj ku kapitalizmu**.
- **K role štátu v spoločnosti sa podnikatelia vyjadrujú častejšie neutrálne alebo negatívne**. Najčastejšie si myslia, že rola štátu v spoločnosti by mala byť čo najmenšia práve podnikatelia z Košického kraja. Opačne si najčastejšie myslia podnikatelia pochádzajúci z Bratislavského, Trnavského a Trenčianskeho kraja – teda podnikatelia zo západného Slovenska.
- **Najpozitívnejšie vyhliadky do budúcnosti deklarujú podnikatelia z Trenčianskeho a Nitrianskeho kraja**. Naopak najnegatívnejšie podnikatelia z Košického a Prešovského kraja – teda východného Slovenska.

fungovanie podnikov počas pandémie

---

gastro a ubytovacie služby

GASTRO

Gastro sektor sa radí medzi odvetvia najviac postihnuté pandémiou. Rok 2020 sa dá považovať za jeden z najhorších rokov v gastro podnikaní. Podľa údajov poradenskej spoločnosti Bisnode A Dun & Bradstreet Company počas minulého roku ukončili podnikanie desiatky podnikov (v rámci celého Slovenska), avšak vznikli až stovky nových. Spoločnosť analyzovala gastro prevádzky (len tie, ktoré podnikali ako s.r.o., čiže živnostníci boli vyňatí z analýzy) a z analýzy vyplýva, že zaniklo 135 prevádzok. Na našom trhu podľa analýzy vzniklo až 744 nových s.r.o. prevádzok poskytujúcich gastro služby: *„Nové podniky vznikali postupne v priebehu celého minulého roka, desiatky každý mesiac. Najviac ich bolo založených ešte pred definitívnym vypuknutím krízy – v januári 2020 (81), v júli (82) a júni (78). Aj za týmto scenárom vidíme koronakrízu – množstvo podnikateľov rozbehlo online donášku jedla, nakoľko pravdepodobne zistili, že na prípravu jedál im postačujú menšie priestory, pričom nemusia mať k dispozícii reštauračné priestory prispôsobené na usadenie hostí,“* uviedla Petra Štěpánová.¹

Uplynulú sezónu mesto Košice umožnilo využívanie verejného priestranstva – letnej terasy tým podnikom, ktoré mali vyrovnané pohľadávky (netýkalo sa to len ôsmich prevádzok, ktoré nezaplatili daň za využívanie verejného priestranstva v roku 2019).²

Po nariadení zatvorení prevádzok väčšina prešla na terasy, vonkajšie posedenia s dekami a ohrievačmi. Po zatvorení prevádzok na celom Slovensku vrátane terás a vonkajších sedení bola možná len obsluha cez okienko alebo donáška.

¹ <https://www.bisnode.sk/o-bisnode/o-nas/novinky/vlanajsok-priniesol-napriek-pandemii-na-slovensky-trh-700-novych-restauracii/>

² <https://kosicednes.sk/udalosti/gastro-biznis-bojuje-s-druhou-vlnou-pandemie/>

gastro a ubytovacie služby

V prvej vlne pandémie vznikol v Košiciach projekt Energia hrdinom, ktorý bol nezávislou iniciatívou Visit Košice, košických reštaurácií, dobrovoľníkov a slovenských firiem. Cieľom bolo podporiť pracovníkov v prvej vlne a zároveň pomôcť gastro biznisu. Pomôcť sa rozhodla aj sieť potravín či mäsiarstvo. „Pomoc smeruje hlavným oddeleniam nemocníc, ktoré sú v prvej línii a zrušili im stravovanie z dôvodu zákazu sa zhromažďovania. Spomeňme napríklad Univerzitnú nemocnicu L. Pasteura Košice, Detskú fakultnú nemocnicu – Košice, Nemocnicu Košice-Šaca, Záchrannú službu Košice či Záchrannú službu Košice-Šaca.“ Prispievať na pomoc finančnými prostriedkami mohli aj jednotlivci či firmy.³ Projekt v druhej vlne pandémie už nepokračoval.

V decembri 2020 sa niektorí podnikatelia gastro prevádzok (v rámci celého Slovenska) rozhodli otvoriť svoje podniky aj vo vnútri (v tom čase platil zákaz, podľa vyhlášok mohli byť otvorené len terasy s najmenej jednou stranou odkrytou), aj napriek zákazu a hrozbe pokút. Táto „vzbura“ mala byť odpoveďou na neadekvátnu pomoc od štátu. Zapojili sa tak do akcie, ktorú iniciovala iniciatíva Bojujeme za naše gastro. Najväčší záujem údajne zaznamenali v Košiciach, kde sa očakávalo, že interiéry otvorí približne 40-50 prevádzok. Nakoniec zopár prevádzok otvorilo, avšak žiadna masová vzbura sa nekonala.⁴

UBYTOVACIE SLUŽBY

Niektoré hotely, či ubytovne, predovšetkým tie spojené s internátom či v správe škôl, boli vyčlenené pre zdravotníkov, hasičov či policajtov, v prípade krízy aj pre tých, ktorí by museli byť v povinnej karanténe (Hotel pri Hotelovej akadémii v Košiciach, Turistická ubytovňa v správe SOŠ obchodu a služieb v Sobranciach a vo Viničkách Turistická ubytovňa pri SOŠ poľnohospodárstva a služieb na vidieku).⁵

Niektoré hotely ponúkali „room office“ – prenájom izby počas dňa pre jednu osobu na prácu, iné apartmány zasa ponúkajú ubytovanie v rámci karantény, resp. čakania na výsledok napr. po príchode zo zahraničia. Viaceré hotely fungujú v rámci poskytovania ubytovania v súvislosti s výkonom práce (služobné cesty) alebo za služby nevyhnutného ubytovania za účelom návštevy zdravotníckeho zariadenia. Počas leta, kedy bola situácia na Slovensku relatívne pokojná, fungovali hotely v rámci dodržiavania aktuálnych protipandemických nariadení a opatrení.

³ <https://kosicednes.sk/styl-ine/vy-podporite-oni-navaria-spolu-dodate-energiu-hrdinom/>

⁴ <https://e.dennikn.sk/2177942/niektore-restauracie-otvorili-aj-vo-vnutri-na-celoslovensku-masovu-akciu-to-zatial-nevyzera/>

⁵ <https://web.vucke.sk/sk/novinky/kosicky-kraj-pripravuje-karantenne-zariadenia.html>

múzeá, galérie, divadlá

GALÉRIE

Východoslovenská galéria počas jej uzatvorenia vytvorila projekt, dočasné miesto, tzv. pop-up obchod na Hlavnej 27, kde môžu návštevníci nájsť publikácie galérie (katalógy, monografie), udržateľné darčkové predmety, burzu vyradených titulov z knižnice. Virtuálny obchod funguje na webe Východoslovenskej galérie.¹

Galéria umelcov Spiša sa taktiež presunula do online priestoru, vytvorila nový formát Galéria OnLine, kde prináša informácie, videá, fotogalériu zbierky, info o výstavách, umelcoch, dielach, tvorivé dielne online s postupmi a návodmi.²

DIVADLÁ

Štátne divadlo Košice spustilo projekt s Ministerstvom kultúry SR, Národného osvetového centra a rezervačného portálu navstevnik.sk s názvom Online Živé umenie, kde sa návštevníci môžu pripojiť (po zakúpení virtuálnej vstupenky) na online stream vybraných podujatí, ponúka tam virtuálne premiéry, ale aj záznamy starších inscenácií.³

Iné divadlá, napr. *Bábkové divadlo*, *Divadlo Romathan* alebo národnostné *Divadlo Thália Színház* ponúkajú online predstavenia. Podobne je to aj mimo KE – *Spišské divadlo* ponúka tiež online predstavenie (*Mestské divadlo* v Rožňave napr. nie).

MÚZEÁ

Múzeum Vojtecha Löfflera ponúka Virtuálne prehliadky, kde sa návštevník dozvie info o prebiehajúcich výstavách, pozrie si ich fotogalériu, alebo sa môže zapojiť do Tvorivého ateliéru U Vás doma (pre deti aj dospelých, tvorivé úlohy zamerané na interpretáciu diel známych výtvarníkov).⁴

Východoslovenské múzeum ponúka tiež virtuálne prehliadky, nie prioritne kvôli pandémie, ale v rámci projektu s Maďarskom s cieľom podniknúť CR v prihraničných regiónoch.⁵

Slovenské technické múzeum (Planetárium, Letecké múzeum) ostalo zatvorené, bez online priestoru/aktivít počas covid doby. *Slovenské národné múzeum* (Betliar, Spiš hrad) bolo taktiež zatvorené.

¹ <https://vsg.sk/pop-up-a-online-obchod-vsg/>

² <http://www.gus.sk/index.php/navigacia/programy/galeria-online>

³ <http://www.sdke.sk/sk/divadlo/divadlo-sa-vracia-priamo-k-vam-domov>

⁴ <https://www.lofflermuzeum.sk/sk/o-muzeu/virtualne-prehliadky>

⁵ <https://www.vsmuzeum.sk/portal-cbc-virtualtours-city/>

vybrané atrakcie - návštevnosť

Spišský hrad

Spišský hrad v minulom roku navštívilo takmer 130 000 návštevníkov, avšak oproti roku 2019, kedy zavítalo na hrad takmer 212 000 návštevníkov, je to výrazný pokles. Hrad navštevovali počas predošlých sezón návštevníci z celého sveta, ktorí však v roku 2020 chýbali.¹ Spišský hrad, Spišská kapitula, kostolík v Ruskej Bystrej a v Žehre majú virtuálne prehliadky (ale nie prioritne kvôli covidu).²

Betliar

Vysoký záujem zo strany návštevníkov mal aj kaštieľ v Betliari, dokonca za uplynulý rok najvyšší za posledné roky. Avšak v rámci protipandemických opatrení museli obmedziť počet návštevníkov v jednej skupine na 25: „Preto si za jeden deň mohlo kaštieľ pozrieť 675 návštevníkov, ale záujem by možno malo až 1200,“ podotkla Mátéová (pozn. riaditeľka Múzea Betliar) s tým, že návštevnosť aj tak výrazne prekonal prvý polrok 2020, keď si kaštieľ a mauzóleum v Krásnohorskom Podhradí pozrelo približne 7000 návštevníkov. „Potom však za prvé tri júlové týždne to bolo až 12.000 ľudí,“ dodala.³

Jaskyne

„Návštevnosť jaskýň bola v tomto roku za posledných 50 rokov najnižšia. Hlavným dôvodom je pokles zahraničných návštevníkov, ktorí do vybraných jaskýň viac chodili. Taktiež boli jaskyne na istý čas zatvorené pre pandémiu nového koronavírusu. Potvrdil to riaditeľ Správy slovenských jaskýň (SSJ) Ján Zuskin. V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka bola za všetky sprístupnené jaskyne prevádzkované SSJ návštevnosť 392 802 ľudí, čo je 62,5 percenta, priblížil Zuskin. Najnižšiu návštevnosť mala Gombasecká jaskyňa v Slovenskom krase. Tento rok ju navštívilo iba 11 830 ľudí.“⁴

Najväčší pokles návštevnosti zaznamenala Jasovská jaskyňa, minulý rok ju navštívilo 12390 turistov (pokles 41 % oproti 2019: 21031). Dobšinská ľadová jaskyňa mala v minulom roku 57018 návštevníkov (pokles 31 % - oproti 82176 v 2019). Gombasecká jaskyňa 11830 (pokles 26 % - v 2019 16087), jaskyňa Domica mala 20410 návštevníkov (pokles 18 % - oproti 24921 v 2019) a Ochtinská aragonitová jaskyňa 29709 návštevníkov (15 % oproti 2019 35159).⁵

¹ <https://cestovanie.pravda.sk/cestovny-ruch/clanok/578817-na-spissky-hrad-vlani-prislo-130-tisic-navstevnikov-zahranicni-chybali/>

² <https://www.unesconadosah.sk/>

³ <https://www.teraz.sk/kultura/zujem-navstevnikov-o-kastiel-betl/492850-clanok.html>

⁴ <https://enjoy.trend.sk/cestovanie/navstevnost-jaskyn-slovensku-bola-najnizsia-poslednych-50-rokov>

⁵ <http://www.ssj.sk/sk/navstevnost-jaskyn>

vybrané atrakcie - návštevnosť

NP Slovenský raj

V prvej vlně pandémie príroda v NP Slovenský raj ešte odpočívala, v parku bolo výrazne menej turistov, nárast návštevnosti bol pozvoľný, začal až začiatkom júla a postupne rástol, až na denný rekord počas sčítavania, približne 7000 návštevníkov za deň na turistických chodníkoch: „Za celú éru sčítavania sme nemali dennú návštevnosť vyššiu ako tých 7 tisíc. Bolo by chybou sa domnievať, že celá sezóna bola taká dobrá. Naopak, keď sme si tie dáta korigovali so sčítačom v Suchej Belej, ktorý zaznamená každého návštevníka, napriek tomu, že boli niektoré dni v sezóne špičkové, tak aj júl – august dosiahol len dve tretiny z minulého roka“, uviedol riaditeľ Správy NP Tomáš Dražil.¹ Slovenský raj počas minulého roka prilákal viac domácich turistov ako predchádzajúce sezóny, „Do Slovenského raja zavítalo tento rok až o 20 percent Slovákov viac, ako po minulé roky.“²

ZOO Košice

Najväčšia ZOO na Slovensku, košická ZOO, má priemernú návštevnosť okolo 200 000 návštevníkov ročne. V priebehu júla tu zaznamenali rekordnú návštevnosť, počas mesiaca júl navštívilo ZOO takmer 63 000 návštevníkov, čo je o 5000 viac ako za predchádzajúci rok. Hoci ZOO navštevovali aj zahraniční turisti, veľký úbytok zaznamenali u maďarských, ktorí v predchádzajúcom roku tvorili takmer 30 % návštevníkov.³ V neľahkých covid časoch ponúka ZOO „Permanentku na krajšie dni“, ktorá pomôže v aktuálnej dobe samotnej ZOO, ale aj návštevníkom.⁴

¹ <https://www.podtatransky-kurier.sk/spravodajstvo/hovorime-s-ing-tomasom-drazilom-phd-riaditelom-spravy-narodneho-parku-slovensky-raj>

² <https://www.snv.sk/archiv?video=200826-1>

³ <https://www.trend.sk/spravy/kosicka-zoo-privitala-juli-rekordnych-takmer-63-tisic-navstevnikovnavstevnikov>

⁴ <https://www.zookosice.sk/zoohome/archiv-noviniak/333-permanentka-na-krajšie-dni.html>

charakteristika podnikov

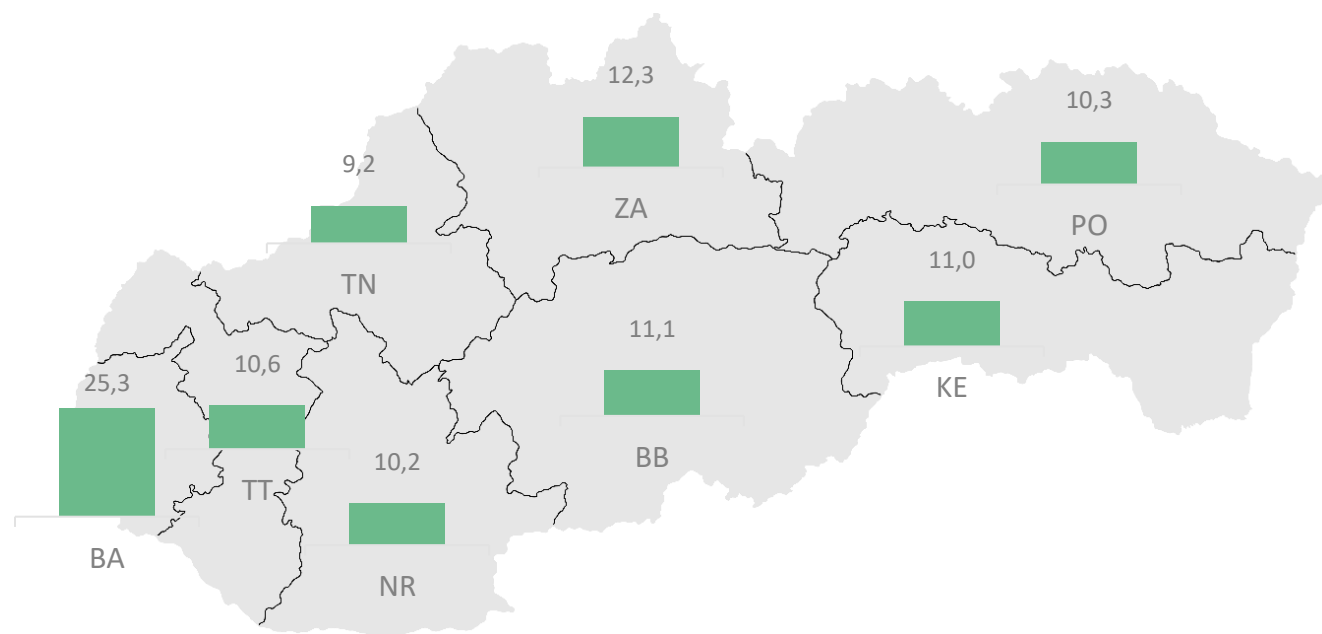

sekcia R - umenie, zábava a rekreácia – podľa krajov

Sekciu R, teda umenie, zábava a rekreácia tvoria z väčšej časti podniky, ktoré súvisia so športom – 37 % podnikov z danej kategórie na Slovensku spadá pod činnosti športových klubov a 21 % pod ostatné športové činnosti. 11 % tvoria športové zariadenia. Z časti kultúry či umenia tvoria podporné činnosti súvisiace so scénickým umením 8 % sekcie, kultúrne zariadenia 5 %. 10 % je tvorených podnikmi z ostatných zábavných činností a voľnočasových aktivít.

Z pohľadu na regionálne členenie, je sekcia R najviac zastúpená v Bratislavskom kraji, kde nájdeme štvrtinu podnikov z umenia, zábavy a rekreácie. Ostatné kraje sú zastúpené pomerne rovnako, od 9 % v Trenčianskom kraji, po 12 % v Žilinskom kraji. Podniky v Košickom kraji tvoria 11 %.

90010	Scénické umenie	0,7%
90020	Podporné činnosti súvisiace so scénickým umením	8,0%
90030	Umelecká tvorba	1,4%
90040	Prevádzka kultúrnych zariadení	5,4%
91010	Činnosti knižníc a archívov	1,2%
91020	Činnosti múzeí	0,6%
91030	Prevádzkovanie historických pamiatok a budov a podobných turistických zaujímavostí	0,1%
91040	Činnosti botanických a zoológických záhrad a prírodných rezervácií	0,0%
92000	Činnosti herní a stávkových kancelárií	1,2%
93110	Prevádzka športových zariadení	11,4%
93120	Činnosti športových klubov	36,8%
93130	Fitnesscentrá	1,9%
93190	Ostatné športové činnosti	20,8%
93210	Činnosti lunaparkov a zábavných parkov	0,4%
93290	Ostatné zábavné činnosti a voľnočasové aktivity	10,0%

% živých a ekonomicky aktívnych právnických osôb a fyzických osôb-podnikateľov vedených v štatistickom registri organizácií k 28.2.2021

Zdroj: Štatistický úrad SR, Organizačná štatistika k 28.02.2021

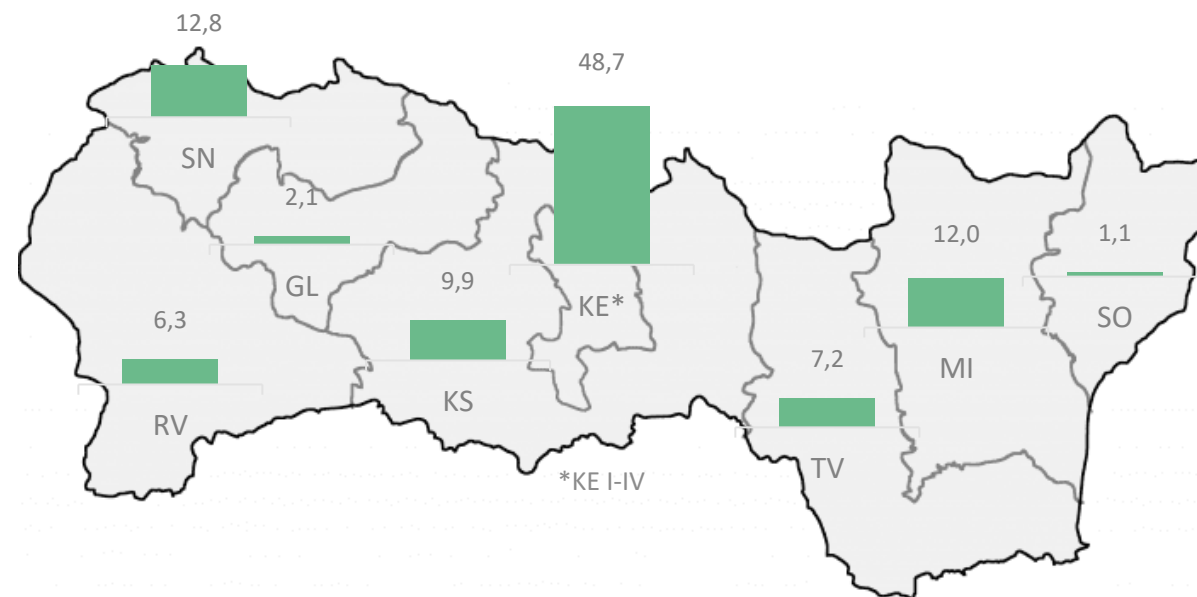
sekcia R - umenie, zábava a rekreácia – Košický kraj

Pri pohľade na sekciu R v Košickom kraji pozorujeme vysoké zastúpenie činnosti športových klubov, ktoré tvoria takmer polovicu z podnikov v tejto sekcii. Ostatné športové činnosti tvoria 16 %, športové zariadenia 10 %. 6 % je tvorených kultúrnymi zariadeniami, 8 % podpornými činnosťami súvisiacimi so scénickým umením a 7 % ostatnými zábavnými činnosťami.

V rámci kraja nájdeme takmer polovicu podnikov v Košiciach (okresy I až IV), 13 % v okrese Spišská Nová Ves, 12 % v okrese Michalovce, 10 % Košice okolie, 7 % tvoria podniky v okrese Trebišov, 6 % okres Rožňava a najmenej ich je v okresoch Gelnica a Sobrance.

K 28.2.2021 bolo v Košickom kraji evidovaných 96 prevádzok kultúrnych zariadení, (56 v KE, 12 v MI, 11 v KS, 9 v SNV, 4 v TV a 4 v RV), 11 podnikov spadajúcich pod činnosť múzeí (5 v KE, po 2 v MI a SNVV a po 1 v TV a RV).

90010	Scénické umenie	0,9%
90020	Podporné činnosti súvisiace so scénickým umením	7,6%
90030	Umelecká tvorba	0,9%
90040	Prevádzka kultúrnych zariadení	6,3%
91010	Činnosti knižníc a archívov	1,7%
91020	Činnosti múzeí	0,7%
91030	Prevádzkovanie historických pamiatok a budov a podobných turistických zaujímavostí	0,1%
91040	Činnosti botanických a zoológických záhrad a prírodných rezervácií	0,1%
92000	Činnosti herní a stávkových kancelárií	1,0%
93110	Prevádzka športových zariadení	9,7%
93120	Činnosti športových klubov	47,1%
93130	Fitnesscentrá	1,5%
93190	Ostatné športové činnosti	15,5%
93210	Činnosti lunaparkov a zábavných parkov	0,2%
93290	Ostatné zábavné činnosti a voľnočasové aktivity	6,8%

% živých a ekonomicky aktívnych právnických osôb a fyzických osôb-podnikateľov vedených v štatistickom registri organizácií k 28.2.2021

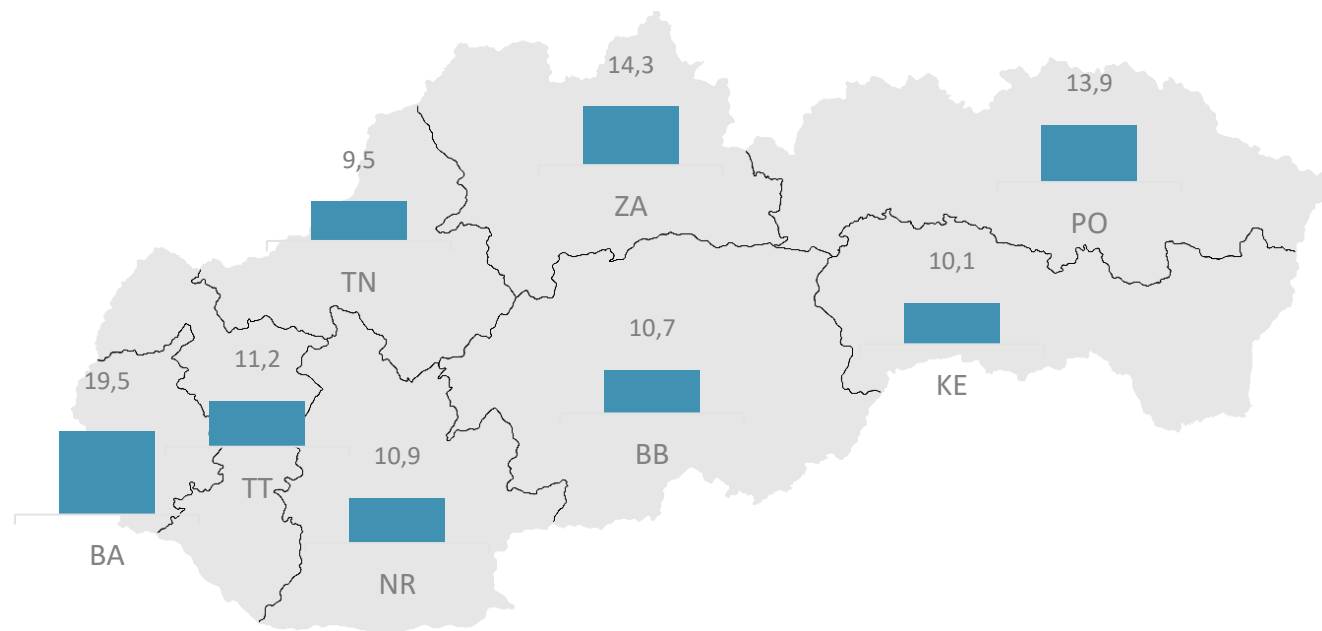
Zdroj: Štatistický úrad SR, Organizačná štatistika k 28.02.2021

sekcia I - ubytovacie a stravovacie služby – podľa krajov

Sekcia I je na Slovensku zastúpená v dvoch hlavných častiach – ubytovacie zariadenia, ktorú tvorí necelých 20 % a časť stravovacích služieb, ktorú tvorí zvyšok. Najviac sú zastúpené jedálne (reštaurácie), ktoré tvoria 37 % podnikov v sekcii I, ďalej ostatné účelové stravovanie (zmrzliny, stánky, take away) 20 % a služby pohostinstiev (bary, krčmy, pivárne, kaviarne) 19 %.

Podobne ako pri sekcii R, aj v tejto má najvyšší podiel Bratislavský kraj, avšak nie až taký výrazný – 20 %. Ostatné kraje sú zastúpené pomerne vyvážene, Žilinský a Prešovský majú po 14 %, ostatné približne 10 %.

55100	Hotelové a podobné ubytovanie	3,4%
55200	Turistické a iné krátkodobé ubytovanie	9,1%
55300	Autokempingy, táboriská a miesta pre karavány	0,1%
55901	Ubytovanie vo vysokoškolských internátoch	0,0%
55909	Ubytovanie v ubytovniach a ostatné dočasné ubytovanie	7,0%
56101	Jedálne	36,5%
56102	Zariadenia školského stravovania	0,1%
56109	Ostatné účelové stravovanie	20,1%
56210	Dodávka jedál	1,7%
56290	Ostatné jedálenské služby	3,0%
56300	Služby pohostinstiev	18,9%

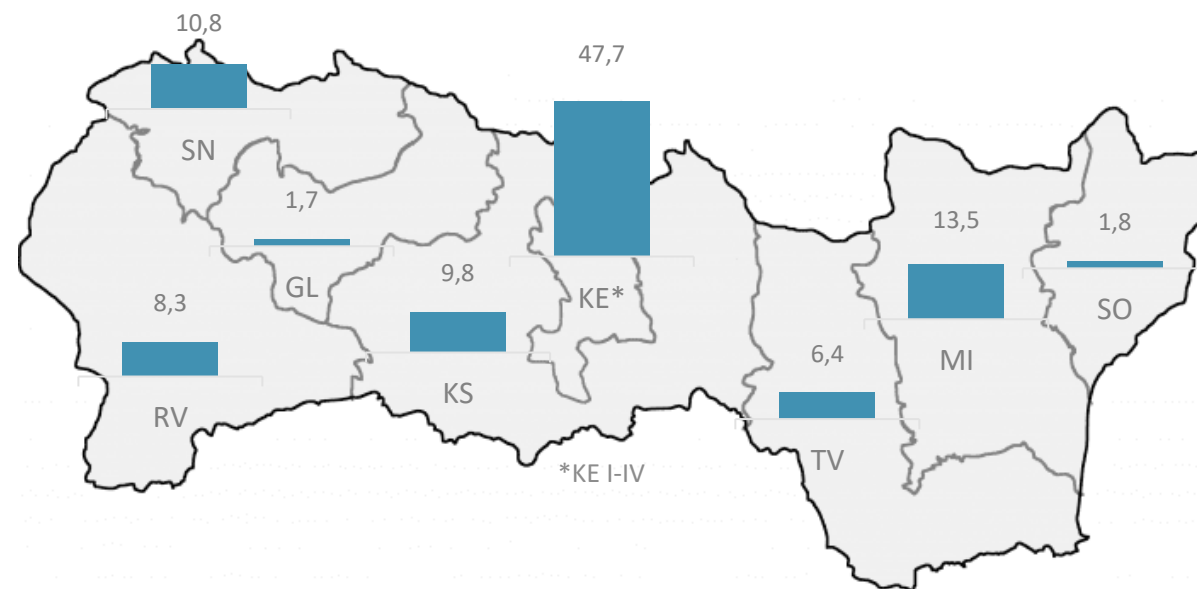
sekcia I - ubytovacie a stravovacie služby – Košický kraj

Aj v prípade Košického kraja tvoria jedálne najväčšiu časť sekcie I, viac ako 40 %. Služby pohostinstiev tvoria 23 % a ostatné účelové stravovanie 12 %. Ubytovacie služby tvoria celkom 17 % sekcie.

V rámci sekcie I sa väčšina podnikov sústreďuje v Košiciach (okresy I až IV), kde ich je takmer polovica, 48 %. V okrese Michalovce je sekcia I zastúpená 14 %, spišskonovoveský okres 11 %, Košice okolie 10 %, okres Rožňava 8 %, okres Trebišov 6 % a najmenej, podobne ako u sekcie R, sú zastúpené dva okresy – Gelnica a Sobrance.

K 28.2.2021 bolo v Košickom kraji evidovaných 69 prevádzok hotelového a podobného ubytovania (30 v KE, 11 v SNV, 9 v MI, 7 v RV, 6 v KS, 3 v TV, 2 v GL a 1 v SO), 167 prevádzok turistického ubytovania (chaty, penzióny a pod. bez doplnkových služieb) (76 v KE, 28 v SNV, 23 v RV, 20 v MI, 8 v KS, 6 v TV, 4 v SO a 2 v GL). Jedální bolo 826 a pohostinstiev 450.

55100	Hotelové a podobné ubytovanie	3,5%
55200	Turistické a iné krátkodobé ubytovanie	8,5%
55300	Autokempingy, táboriská a miesta pre karavány	0,1%
55901	Ubytovanie vo vysokoškolských internátoch	0,2%
55909	Ubytovanie v ubytovniach a ostatné dočasné ubytovanie	5,1%
56101	Jedálne	42,2%
56102	Zariadenia školského stravovania	0,3%
56109	Ostatné účelové stravovanie	12,3%
56210	Dodávka jedál	1,7%
56290	Ostatné jedálenské služby	3,2%
56300	Služby pohostinstiev	23,0%

% živých a ekonomicky aktívnych právnických osôb a fyzických osôb-podnikateľov vedených v štatistickom registri organizácií k 28.2.2021

Zdroj: Štatistický úrad SR, Organizačná štatistika k 28.02.2021

podniky podľa právnych foriem (Košícký kraj)

Viac ako polovicu subjektov v sekcii R (v rámci Košíckého kraja) tvoria združenia (zväzy, spolky, spoločnosti, kluby), necelú štvrtinu spoločnosti s ručením obmedzeným, 11 % podnikatelia (fyzické osoby). Nezanedbateľnú časť 9 % tvoria fyzické osoby v slobodnom povolání. Ostatné právne formy sú zastúpené v minimálnej miere.

V sekcii I je zloženie úplne odlišné – viac ako polovicu subjektov tvoria s.r.o. a druhú veľkú časť, 39 % tvoria podnikatelia – fyzické osoby. Ostatné formy sú zastúpené taktiež minimálne.

SEKCIA R - UMENIE, ZÁBAVA A REKREÁCIA

101	Podnikateľ-fyzická osoba-nezapísaný v obchodnom registri	10,9%
105	Slobodné povolanie-fyzická osoba podnikajúca na základe iného ako živnostenského zákona	9,3%
107	Podnikateľ-fyzická osoba-nezapís. v OR-podnikajúca súčasne ako sam. hosp. roľník	0,1%
109	Podnikateľ-fyzická osoba-nezapís. v OR-podnikajúca súčasne ako osoba so slobodným povolaním	2,1%
112	Spoločnosť s ručením obmedzeným	22,7%
119	Nezisková organizácia	0,1%
120	Nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby	0,1%
121	Akciová spoločnosť	0,7%
205	Družstvo	0,1%
321	Rozpočtová organizácia	0,1%
331	Príspevková organizácia	2,5%
421	Zahraničná osoba, právnická osoba so sídlom mimo územia SR	0,1%
422	Zahraničná osoba, fyzická osoba s bydliskom mimo územia SR	0,3%
701	Združenie (zväz, spolok, spoločnosť, klub ai.)	50,9%

SEKCIA I - UBYTOVACIE A STRAVOVACIE SLUŽBY

101	Podnikateľ-fyzická osoba-nezapísaný v obchodnom registri	37,9%
102	Podnikateľ-fyzická osoba-zapísaný v obchodnom registri	0,1%
107	Podnikateľ-fyzická osoba-nezapís. v OR-podnikajúca súčasne ako sam. hosp. roľník	0,9%
109	Podnikateľ-fyzická osoba-nezapís. v OR-podnikajúca súčasne ako osoba so slobodným povolaním	0,8%
110	Podnikateľ-fyzická osoba-zapís. v OR-podnikajúca súčasne ako osoba so slobodným povolaním	0,1%
112	Spoločnosť s ručením obmedzeným	53,8%
121	Akciová spoločnosť	0,6%
205	Družstvo	0,1%
321	Rozpočtová organizácia	0,5%
422	Zahraničná osoba, fyzická osoba s bydliskom mimo územia SR	5,3%

% živých a ekonomicky aktívnych právnických osôb a fyzických osôb-podnikateľov vedených v štatistickom registri organizácií k 28.2.2021

Zdroj: Štatistický úrad SR, Organizačná štatistika k 28.02.2021

vzniknuté a zaniknuté podniky

---

vzniky a zániky podnikov – podľa krajov

Počas uplynulého roka (31.3.2020 – 31.3.2021) v sekcii umenia, zábavy a rekreácie, v rámci celého Slovenska, celkovo vznikalo viac podnikov ako zanikalo. Avšak pri bližšom pohľade vidíme, že tento jav sa týka predovšetkým športu – prevádzky športových zariadení (vzniklo 182, zaniklo 74), činnosti športových klubov (vznik 266, zánik 31), či ostatných športových činností (vznik 556, zánik 95).

V prípade prevádzky kultúrnych zariadení, vzniklo 84 nových subjektov a 43 zaniklo, z toho najviac ich pribudlo aj ubudlo v Bratislavskom kraji. V rámci podporných činností súvisiacich so scénickým umením, vzniklo 112 nových podnikov a zaniklo 54, jedno múzeum zaniklo. V ostatných zábavných činnostiach a voľnočasových aktivitách je pomer vzniknutých a zaniknutých subjektov veľmi vyrovnaný – pribudlo 139, zaniklo 135.

SEKCIA R - UMENIE, ZÁBAVA A REKREÁCIA		BA kraj		TT kraj		TN kraj		NR kraj		ZA kraj		BB kraj		PO kraj		KE kraj		TOTAL	
		vznik	zánik	vznik	zánik	vznik	zánik	vznik	zánik	vznik	zánik	vznik	zánik	vznik	zánik	vznik	zánik	vznik	zánik
90020	Podporné činnosti súvisiace so scénickým umením	33	15	11	9	10	2	10	10	11	5	8	5	13	7	16	1	112	54
90030	Umelecká tvorba	6	5			1	1					2		2				11	6
90040	Prevádzka kultúrnych zariadení	24	10	8	4	6		7	8	8	5	8	2	10	6	13	8	84	43
91010	Činnosti knižníc a archívov	1	2			1		1				1		1		1	1	6	3
91020	Činnosti múzeí						1											0	1
92000	Činnosti herní a stávkových kancelárií	1	5								1			1				1	7
93110	Prevádzka športových zariadení	40	9	19	7	19	6	21	11	24	8	19	10	24	14	16	9	182	74
93120	Činnosti športových klubov	66	8	25	4	21	2	39	4	24	2	30	3	29	5	32	3	266	31
93130	Fitnesscentrá	3	3	1					1		2		1	1		1		4	9
93190	Ostatné športové činnosti	130	26	71	11	45	8	53	15	87	15	71	10	50	5	49	5	556	95
93210	Činnosti lunaparkov a zábavných parkov				2													0	2
93290	Ostatné zábavné činnosti a voľnočasové aktivity	34	30	13	15	18	16	17	25	18	13	7	14	19	7	13	15	139	135
	TOTAL	338	113	148	52	121	36	148	74	172	51	146	45	148	46	140	43	1361	460

Počet vzniknutých a zaniknutých podnikov - údaje o vznikoch, zánikoch právnických osôb a fyzických osôb-podnikateľov vedených v štatistickom registri organizácií

Zdroj: Štatistický úrad SR, Organizačná štatistika k 31.03.2021

vzniky a zániky podnikov – podľa krajov

Podobne ako u sekcie R, aj v sekcii ubytovacích a stravovacích služieb môžeme pozorovať vyšší počet vzniknutých podnikov ako zaniknutých. V prípade hotelového ubytovania je zánik vyšší ako vznik – pribudlo 8 nových subjektov a ubudlo 16, z toho najviac v Bratislave (8). V skupine turistického a iného krátkodobého ubytovania vzniklo 334 subjektov, najviac v Žilinskom (95) a Bratislavskom kraji (71). Zaniklo 80 subjektov.

V podtriede jedální vzniklo takmer 1000 nových prevádzok, ubudlo 372, v prípade služieb pohostinstiev taktiež prevažuje počet vzniknutých prevádzok, no rozdiel nie je až taký výrazný ako u jedální, pribudlo 233 subjektov a zaniklo 207. V prípade ostatného účelového stravovania je počet zaniknutých subjektov vyšší, ubudlo až 325 subjektov, pričom vzniklo 245. V tejto podtriede ide predovšetkým o menšie zariadenia, kde si jedlo berie zákazník so sebou, vozíky so zmrzlinou, či príprava jedál v stánkoch na trhu, teda prevádzky, ktoré mali najmenej príležitostí na poskytovanie svojich služieb v minulom roku oproti ostatným skupinám činností.

SEKCIA I - UBYTOVACIE A STRAVOVACIE SLUŽBY		BA kraj		TT kraj		TN kraj		NR kraj		ZA kraj		BB kraj		PO kraj		KE kraj		TOTAL	
		vznik	zánik	vznik	zánik	vznik	zánik	vznik	zánik	vznik	zánik	vznik	zánik	vznik	zánik	vznik	zánik	vznik	zánik
55100	Hotelové a podobné ubytovanie	1	8				2	1		1	2	1	1	1	2	3	1	8	16
55200	Turistické a iné krátkodobé ubytovanie	71	14	20	5	16	3	12	3	95	26	27	9	65	16	28	4	334	80
55300	Autokempingy, táboriská a miesta pre karavány				1													0	1
55909	Ubytovanie v ubytovniach a ostatné dočasné ubytovanie	11	4	7	7	7	4	5	10	75	57	19	12	48	31	12	14	184	139
56101	Jedálne	244	62	110	38	101	38	141	54	84	32	89	61	94	47	129	40	992	372
56102	Zariadenia školského stravovania												1	1			1	1	2
56109	Ostatné účelové stravovanie	45	63	15	39	41	39	40	40	26	35	18	41	33	42	27	26	245	325
56210	Dodávka jedál	12	2	3	4	2	1	12	1	6	1	5		13	1	6	1	59	11
56290	Ostatné jedálenské služby	32	6	10	2	5	1	9	4	7	2	9	2	13	5	11	8	96	30
56300	Služby pohostinstiev	50	15	34	20	23	30	25	44	22	30	25	16	27	29	27	23	233	207
	TOTAL	466	174	199	116	195	118	245	156	316	185	193	143	295	173	243	118	2152	1183

Počet vzniknutých a zaniknutých podnikov - údaje o vznikoch, zánikoch právnických osôb a fyzických osôb-podnikateľov vedených v štatistickom registri organizácií

Zdroj: Štatistický úrad SR, Organizačná štatistika k 31.03.2021

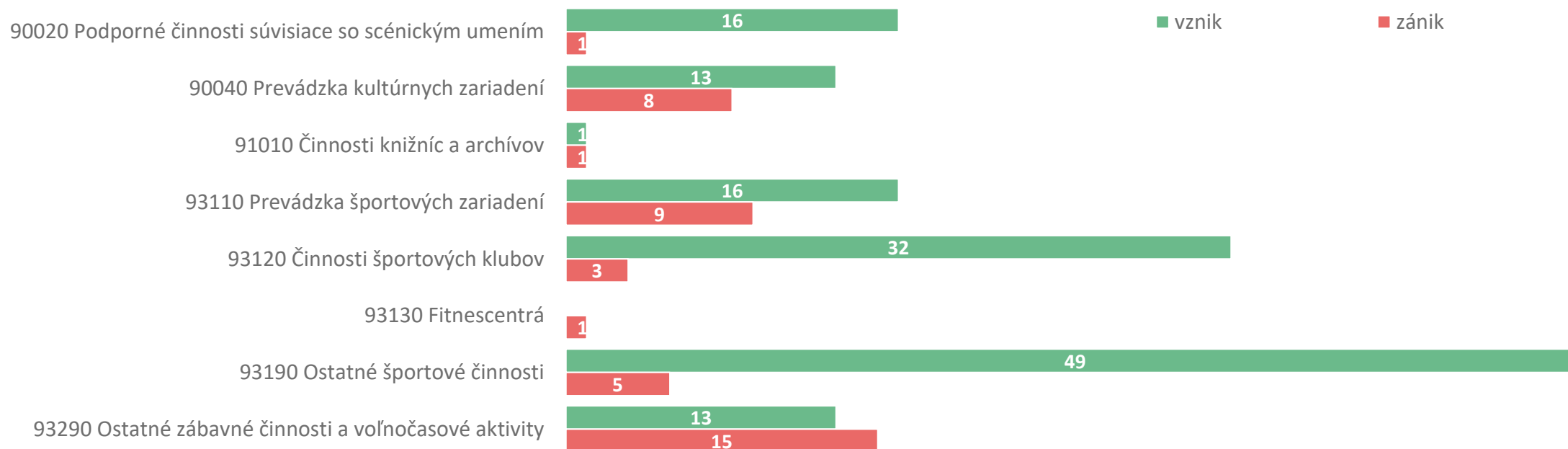
vzniky a zániky podnikov – Košický kraj

V rámci Košického kraja vzniklo 140 a zaniklo 43 podnikov v sekcii umenie, zábava a rekreácia. Najviac vznikov a zánikov bolo v centre kraja - v Košiciach (okresy I až IV), ale aj v okresoch Spišská Nová Ves (vznik 21, zánik 8), či Michalovce (vznik 15, zánik 4).

Podstatnú časť z toho tvoria podniky spojené so športom - pribudlo 32 podnikov v činnostiach športových klubov, 49 v ostatných športových činnostiach a 16 športových zariadení, zároveň zaniklo spolu 17 podnikov v týchto podskupinách.

V podporných činnostiach súvisiacich so scénickým umením vzniklo 16 nových subjektov, jeden zanikol, vzniklo 13 prevádzok kultúrnych zariadení, zaniklo 8. V ostatných zábavných činnostiach a voľnočasových aktivitách zaniklo 15 subjektov, pričom za rovnaké obdobie vzniklo len 13.

SEKCIA R - UMENIE, ZÁBAVA A REKREÁCIA

Počet vzniknutých a zaniknutých podnikov - údaje o vznikoch, zánikoch právnických osôb a fyzických osôb-podnikateľov vedených v štatistickom registri organizácií

Zdroj: Štatistický úrad SR, Organizačná štatistika k 31.03.2021

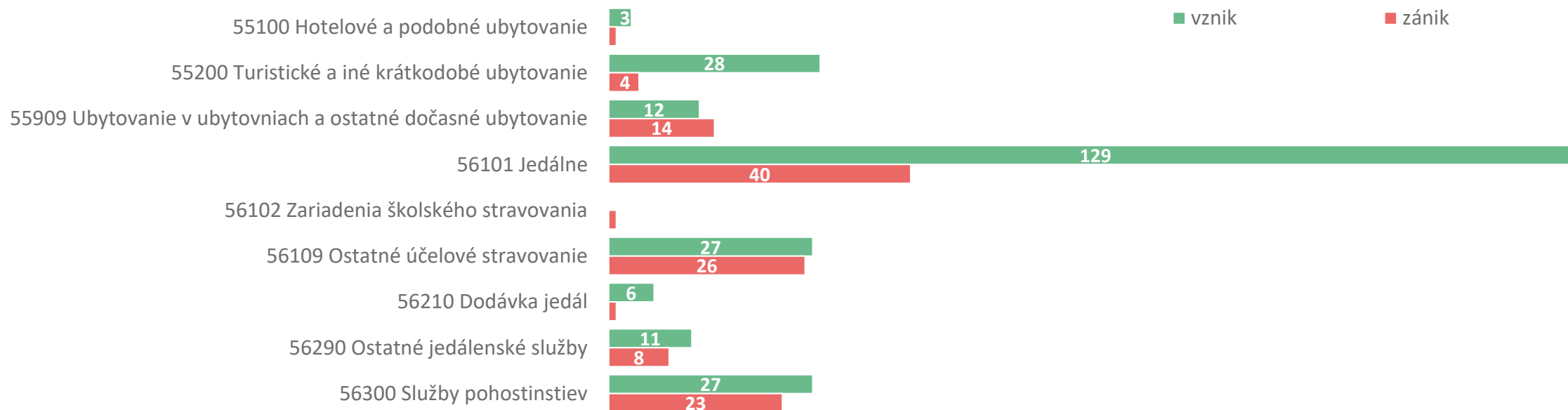
vzniky a zániky podnikov – Košický kraj

V sekcii ubytovacích a stravovacích služieb vzniklo 243 podnikov a 118 zaniklo. Najviac ich bolo sústredených opäť v okresoch Košíc, kde ich vzniklo 127 a zaniklo 42. Väčšie zmeny v podnikoch boli aj v michalovskom okrese, vzniklo 35 a 24 zaniklo, ale aj v okrese Košice okolie, kde pribudlo 34 a ubudlo 13 subjektov.

V turistickom a inom krátkodobom ubytovaní v Košickom kraji pribudlo 28 podnikov, zanikli 4.

Najväčší prírastok môžeme pozorovať v podtriede jedální, kde vzniklo 129 nových subjektov, pričom zaniklo 40. Nové subjekty prevažovali aj v ostatnom účelovom stravovaní a službách pohostinstiev, avšak v týchto kategóriách bol aj výrazný úbytok: 27 vs. 26 v ostatnom stravovaní a 27 vs. 23 v pohostinstvách.

SEKCIA I - UBYTOVACIE A STRAVOVACIE SLUŽBY

Počet vzniknutých a zaniknutých podnikov - údaje o vznikoch, zánikoch právnických osôb a fyzických osôb-podnikateľov vedených v štatistickom registri organizácií

Zdroj: Štatistický úrad SR, Organizačná štatistika k 31.03.2021

vzniky a zániky podnikov – podľa právnej formy - Košícký kraj

Najviac vznikov a zánikov bolo v sekcii umenia, zábavy a rekreácie v právnych formách, ktoré sa v danej sekcii vyskytujú najviac, teda v podnikateľoch – fyzických osobách, kde vzniklo 25 nových a podobný počet, 27 zaniklo. Slobodné povolania vznikali výrazne viac ako ubúdali – 33 vznikly vs. 4 zániky, podobne aj u s.r.o., kde vzniklo 39 a zaniklo 7. Počas sledovaného obdobia vzniklo aj 42 nových združení.

V sekcii ubytovacích a stravovacích služieb vzniklo 108 subjektov – podnikateľov (fyzických osôb) a 94 zaniklo. Pribudlo aj 111 nových s.r.o., pričom ich zaniklo len 21.

SEKCIA R - UMENIE, ZÁBAVA A REKREÁCIA

	vznik	zánik
101 Podnikateľ-fyzická osoba-nezapísaný v obchodnom registri	25	27
105 Slobodné povolanie-f.o. podnik. na základe iného ako živn. zákona	33	4
112 Spoločnosť s ručením obmedzeným	39	7
121 Akciová spoločnosť	0	1
321 Rozpočtová organizácia	0	2
422 Zahraničná osoba, fyzická osoba s bydliskom mimo územia SR	1	0
701 Združenie (zväz, spolok, spoločnosť, klub ai.)	42	2

SEKCIA I - UBYTOVACIE A STRAVOVACIE SLUŽBY

	vznik	zánik
101 Podnikateľ-fyzická osoba-nezapísaný v obchodnom registri	108	94
111 Verejná obchodná spoločnosť	0	1
112 Spoločnosť s ručením obmedzeným	111	21
205 Družstvo	1	0
422 Zahraničná osoba, fyzická osoba s bydliskom mimo územia SR	23	2

Počet vzniknutých a zaniknutých podnikoch - údaje o vznikoch, zánikoch právnických osôb a fyzických osôb-podnikateľov vedených v štatistickom registri organizácií

Zdroj: Štatistický úrad SR, Organizačná štatistika k 31.03.2021

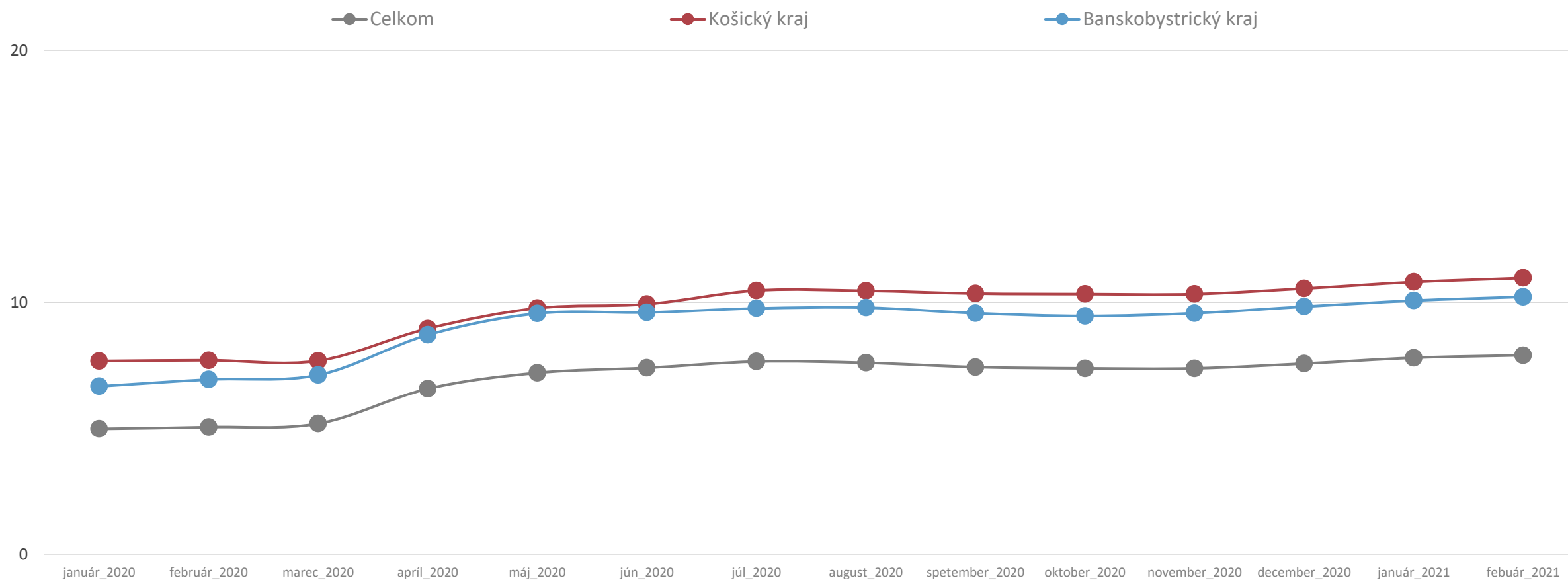
nezamestnanosť / zamestnanci v cestovnom ruchu

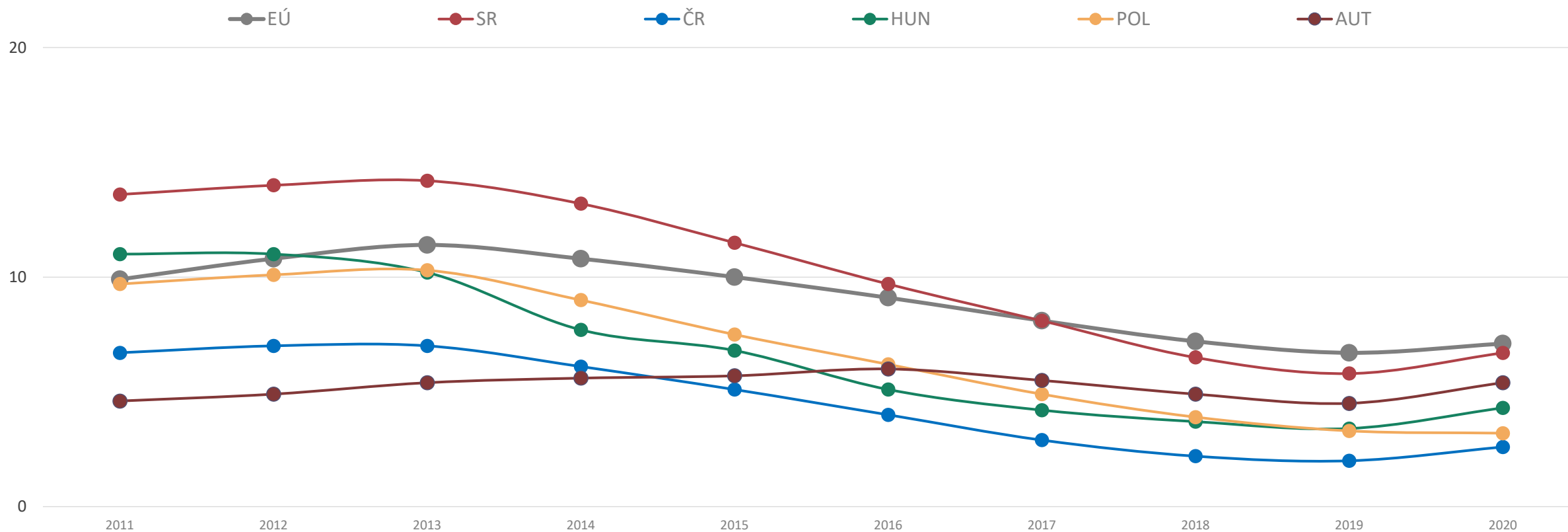
miera evidovanej nezamestnanosti - SVK

Miera evidovanej nezamestnanosti na Slovensku v čase pandémie bola na úrovni 5 %. S nástupom prvej vlny môžeme v mesiacoch apríl a máj pozorovať prudší nárast na úroveň 7 %. Nezamestnanosť postupne mierne narastala na úroveň približne 8 %. V prípade Košického kraja môžeme pozorovať o niečo výraznejší nárast nezamestnanosti, ktorá dosiahla po prvej vlne pandémie takmer úroveň 10 % a pozvoľne rástla až na úroveň 11 %.

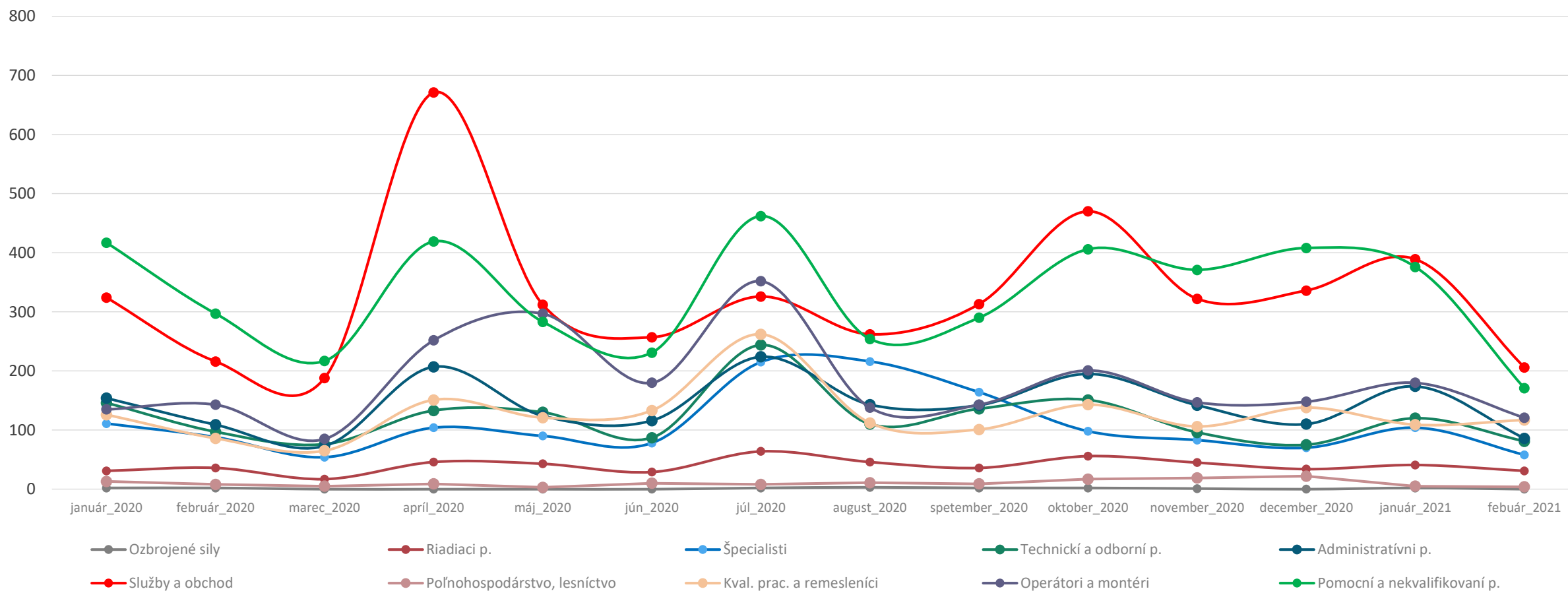
miera evidovanej nezamestnanosti – krajiny EÚ

Porovnanie nezamestnanosti s okolitými krajinami EÚ nám ukazuje, že v roku 2011, teda v období po ekonomickej a hospodárskej kríze bola nezamestnanosť zo skúmaných krajín na Slovensku najvyššia. V prípade všetkých krajín môžeme pozorovať identický vývoj – pokles nezamestnanosti až do roku 2019. S nástupom roku 2020 a vypuknutím pandémie môžeme pozorovať nárast nezamestnanosti (s výnimkou Poľska) v prípade všetkých krajín, avšak celkový priemer krajín EÚ nedosahuje tak vysokú úroveň nezamestnanosti ako v roku 2011 – teda v spomínanom období po ekonomickej a hospodárskej kríze.

Štruktúra nezamestnanosti v KE kraji – ISCO 08

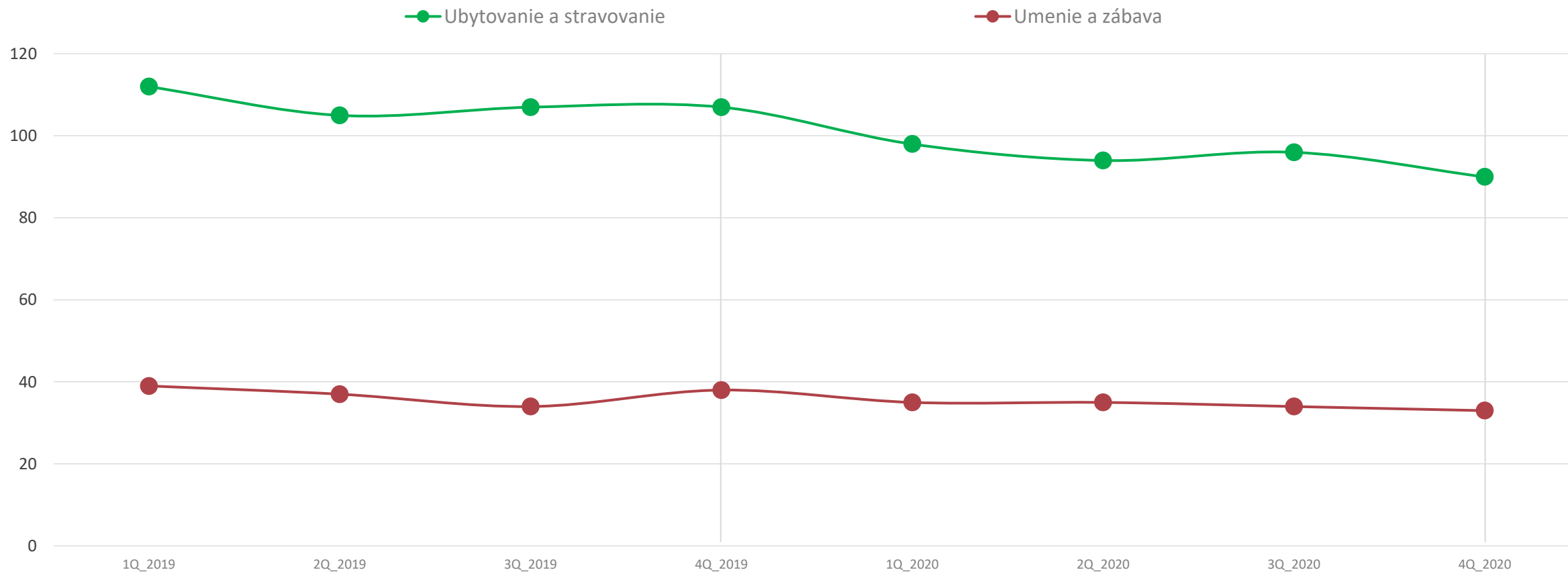
Na začiatku roku 2020 môžeme ešte pozorovať trend znižujúcej sa nezamestnanosti z predchádzajúcich rokov v jednotlivých pracovných odvetviach. S nástupom pandémie v mesiacoch apríl a máj, však môžeme pozorovať výrazný nárast nezamestnanosti a to najmä v oblasti služieb a obchodu a pomocných pracovníkov. V letných mesiacoch roku 2020 sa nezamestnanosť v týchto odvetviach znížila, avšak s nástupom druhej vlny pandémie opäť postupne narastala.

Zdroj: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Prítok v mesiaci

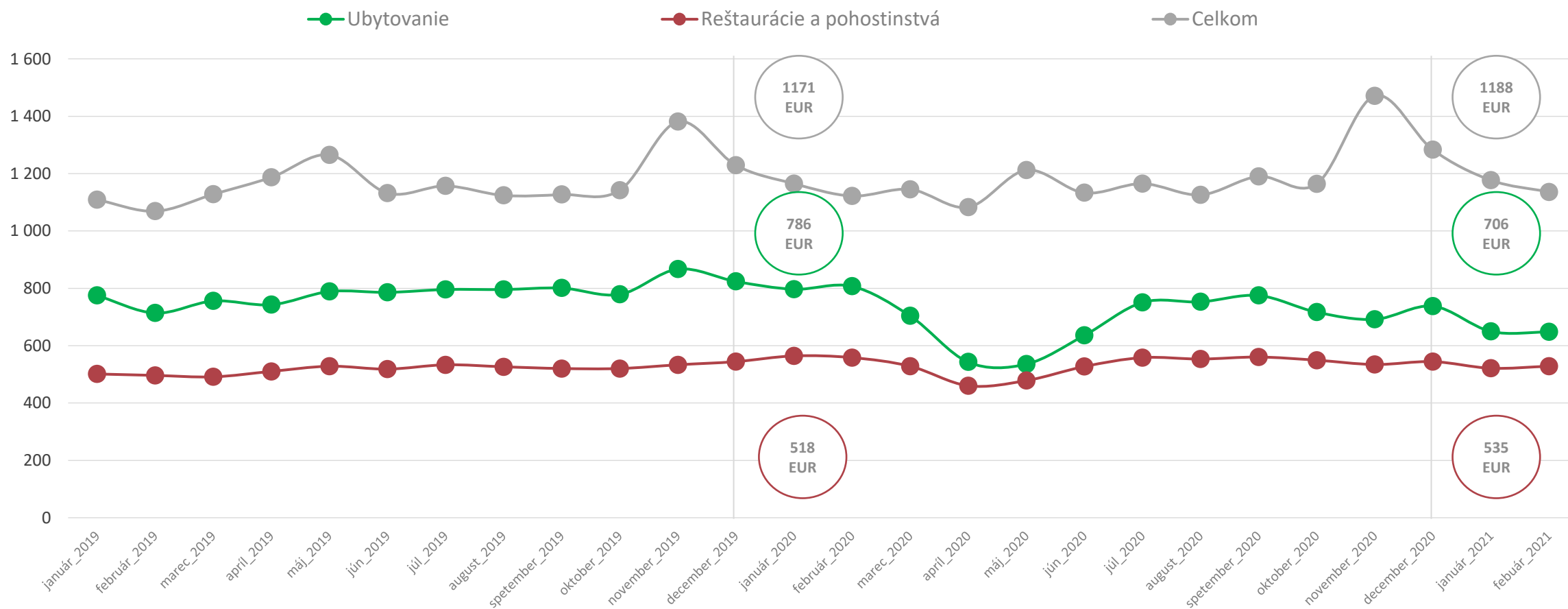
Štruktúra zamestnanosti - odvetvia

Pred pandémiou pracovalo v oblasti ubytovania a stravovania takmer 115 000 zamestnancov s nástupom roku 2020 a pandémie koronavírusu ich počet postupne klesal na úroveň 90 000 zamestnancov. V tomto odvetví prišlo o prácu za posledných rok približne 20 000 ľudí. Vývoj zamestnanosti v oblasti umenia a zábavy je stabilnejší. Kým na začiatku roku 2019 pracovalo v tejto oblasti približne 40 000 ľudí, tak na konci roka 2020 to bolo 33 000.

priemerná mesačná mzda - odvetvia

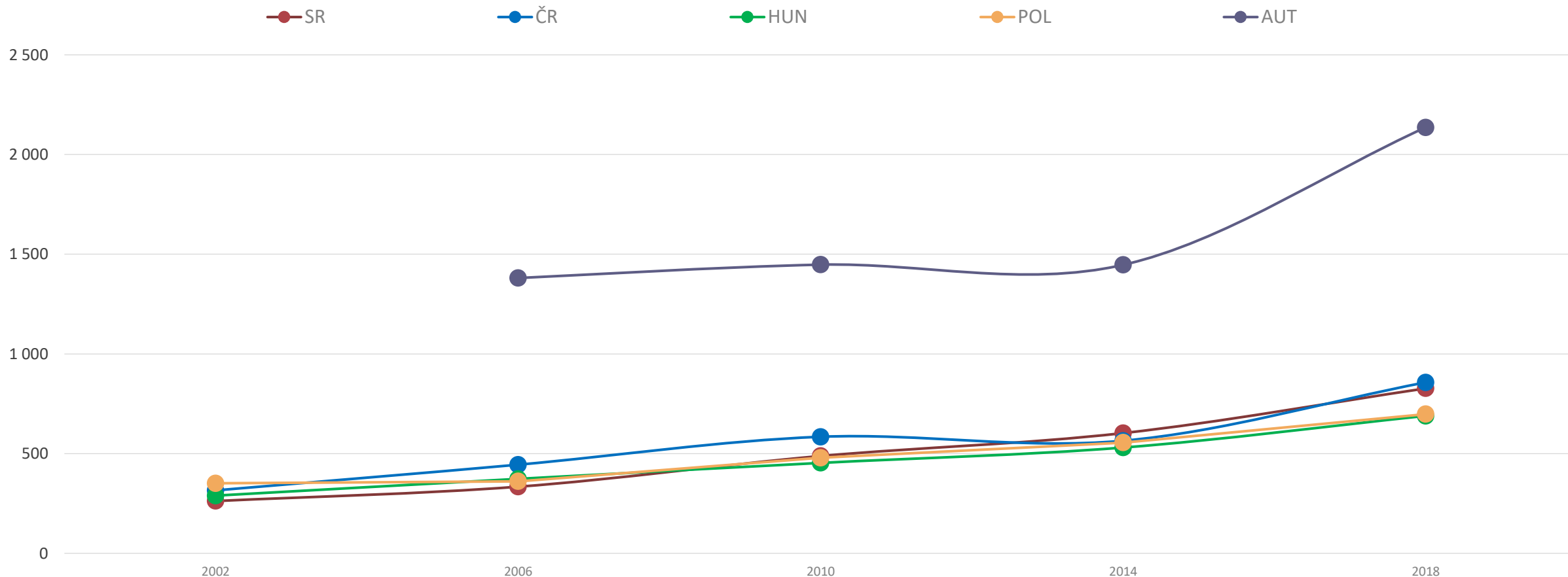
Priemerná mesačná mzda na Slovensku s nástupom pandémie mierne klesala. Po prvej vlne sa výška priemernej mzdy stabilizovala a v novembri dosiahla svoj vrchol a následne začala postupne klesať. Medzi výškou priemernej mesačnej mzdy za roky 2019 a 2020 nie je takmer žiadnej rozdiel. V prípade ubytovania môžeme pozorovať výraznejší pokles priemernej mzdy počas prvej vlny, nárast v letných mesiacoch 2020 a následne mierny pokles, avšak nie tak výrazný ako počas prvej vlny. Podobne to platí aj v prípade reštaurácií a pohostinstiev, avšak nie tak výrazne.

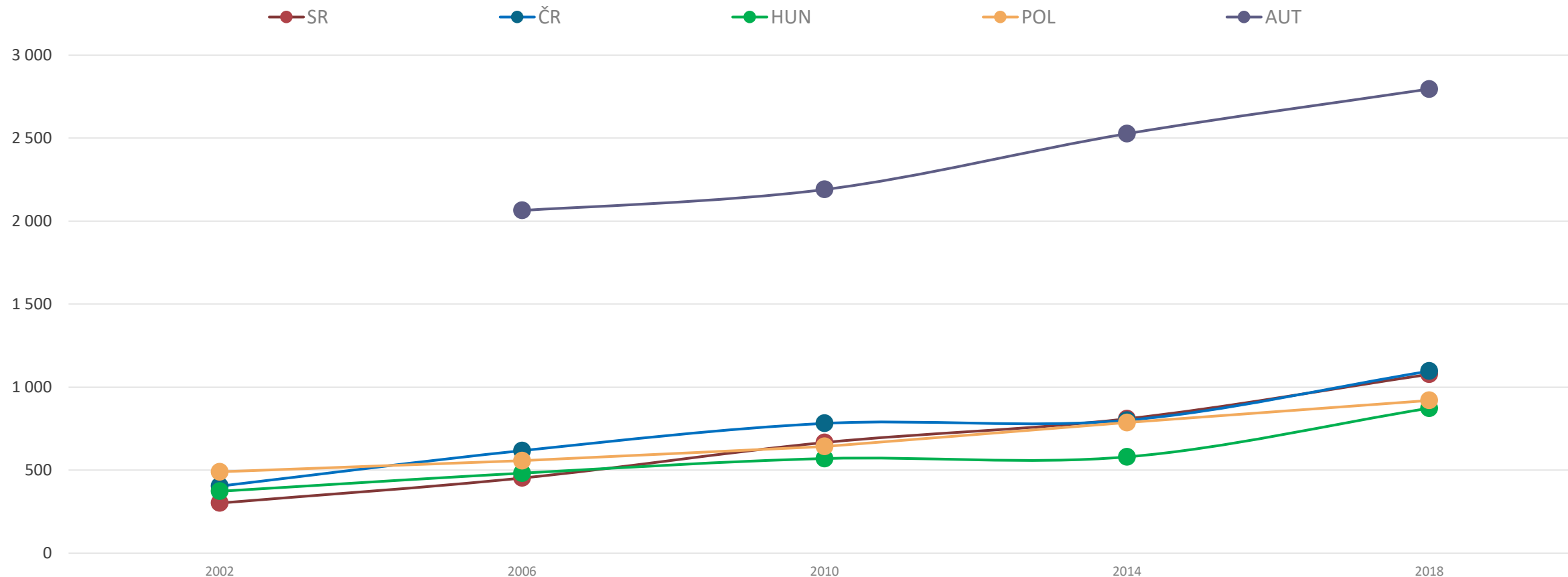
priemerná mesačná mzda – služby a predaj (krajiny EÚ)

Priemerná mesačná mzda v oblasti služieb a predaja postupne od roku 2020 narastala vo všetkých okolitých krajinách EÚ, najvýraznejšie v Rakúsku. V roku 2010 bola priemerná mzda v týchto odvetviach na podobnej úrovni ako v Poľsku a Maďarsku, pričom v roku 2018 dosiahla úroveň podobnú priemernej mesačnej mzde v Českej republike.

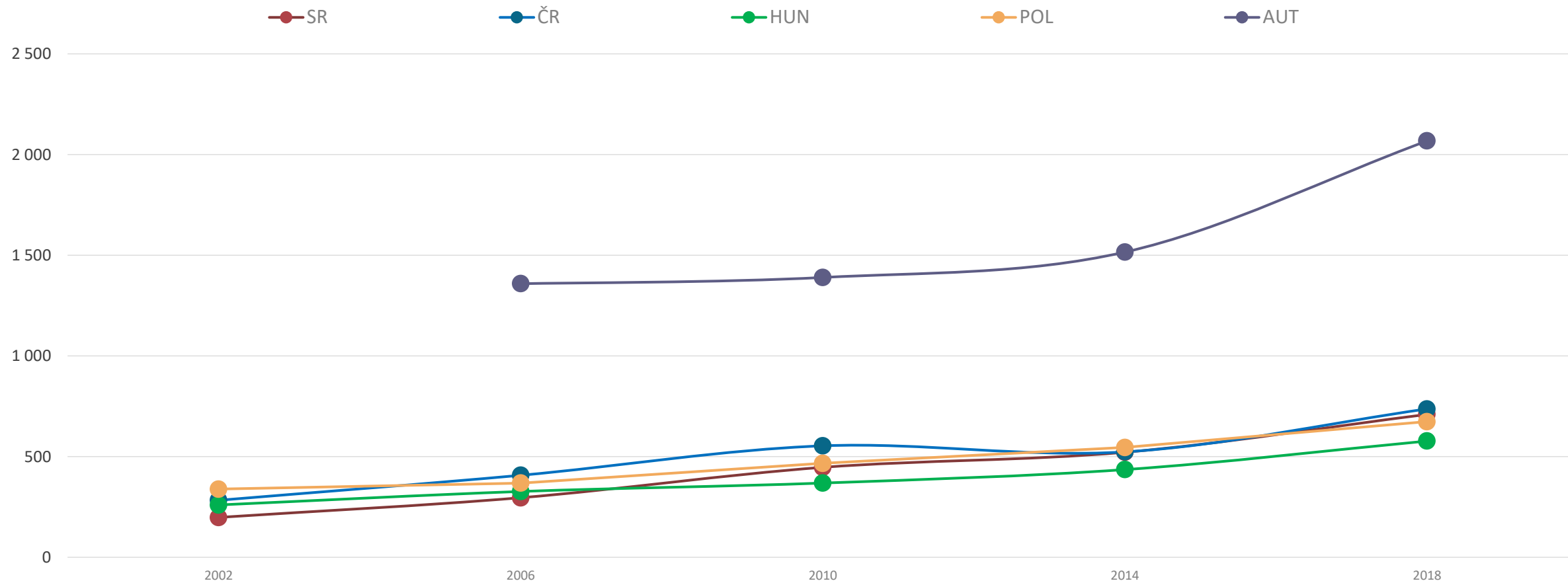
priemerná mesačná mzda – remeselníci a obchodníci (krajiný EÚ)

Podobné zistenia ako v predchádzajúcom prípade platia aj v prípade remeselníkov a obchodníkov. Najvyššie platy v tomto odvetví nájdeme v Rakúsku. V roku 2002 boli na Slovensku spomedzi skúmaných krajín platy v tomto odvetví najnižšie. Postupne sa v rokoch 2006 a 2010 dostali na úroveň Poľska a Maďarska. Rastúci trend pokračoval aj v rokoch 2014 a 2018, kedy platy dosiahli úroveň platov v Českej republike.

priemerná mesačná mzda – pomocní pracovníci (krajiný EÚ)

Identické trendy ako v predchádzajúcich dvoch prípadoch môžeme pozorovať aj v prípade odvetvia pomocných pracovníkov. Najvyššími platmi spomedzi skúmaných okolitých krajín EÚ disponujú v tomto odvetví pracovníci v Rakúsku. Ešte v roku 2002 spomedzi týchto krajín boli v tomto odvetví na tom najhoršie pracujúci na Slovensku. Postupom času sa priemerná mesačná mzda zvyšovala aj v tomto odvetví až na úroveň priemernej mesačnej mzdy v Českej republike.

zhrnutie – nezamestnanosť

- **Miera evidovanej nezamestnanosti na Slovensku v čase pandémie bola na úrovni 5 %.** S nástupom prvej vlny môžeme v mesiacoch apríl a máj pozorovať prudší nárast na úroveň 7 %. Nezamestnanosť postupne mierne narastala na úroveň približne 8 %. **V prípade Košického kraja môžeme pozorovať o niečo výraznejší nárast nezamestnanosti, ktorá dosiahla po prvej vlne pandémie takmer úroveň 10 % a pozvoľne rástla až na úroveň 11 %.**
- Porovnanie nezamestnanosti s okolitými krajinami EÚ nám ukazuje, že **v roku 2011, teda v období po ekonomickej a hospodárskej kríze bola nezamestnanosť zo skúmaných krajín na Slovensku najvyššia.** V prípade všetkých krajín môžeme pozorovať identický vývoj – pokles nezamestnanosti až do roku 2019. **S nástupom roku 2020 a vypuknutím pandémie môžeme pozorovať nárast nezamestnanosti (s výnimkou Poľska) v prípade všetkých krajín avšak celkový priemer krajín EÚ nedosahuje tak vysokú úroveň nezamestnanosti ako v roku 2011** – teda v spomínanom období po ekonomickej a hospodárskej kríze.
- **Na začiatku roku 2020 môžeme ešte pozorovať trend znižujúcej sa nezamestnanosti z predchádzajúcich rokov v jednotlivých pracovných odvetviach.** S nástupom pandémie v mesiacoch apríl a máj, však môžeme pozorovať výrazný nárast nezamestnanosti a to najmä v oblasti služieb a obchodu a pomocných pracovníkov. V letných mesiacoch roku 2020 sa nezamestnanosť v týchto odvetviach znížila, avšak s nástupom druhej vlny pandémie opäť postupne narastala.
- **Priemerná mesačná mzda na Slovensku s nástupom pandémie mierne klesala.** Po prvej vlne sa výška priemernej mzdy stabilizovala a v novembri dosiahla svoj vrchol a následne začala postupne klesať. Medzi výškou priemernej mesačnej mzdy za roky 2019 a 2020 nie je takmer žiadnej rozdiel. **V prípade ubytovania môžeme pozorovať výraznejší pokles priemernej mzdy počas prvej vlny, nárast v letných mesiacoch 2020 a následne mierny pokles, avšak nie tak výrazný ako počas prvej vlny. Podobne to platí aj v prípade reštaurácií a pohostinstiev, avšak nie tak výrazne.**
- **Priemerná mesačná mzda v oblasti služieb a predaja postupne od roku 2002 narastala vo všetkých okolitých krajinách EÚ, najvýraznejšie v Rakúsku.** V roku 2010 bola priemerná mzda v týchto odvetviach na podobnej úrovni ako v Poľsku a Maďarsku, pričom v roku 2018 dosiahla úroveň podobnú priemernej mesačnej mzde v Českej republike.

návštevníci v ubytovacích zariadeniach

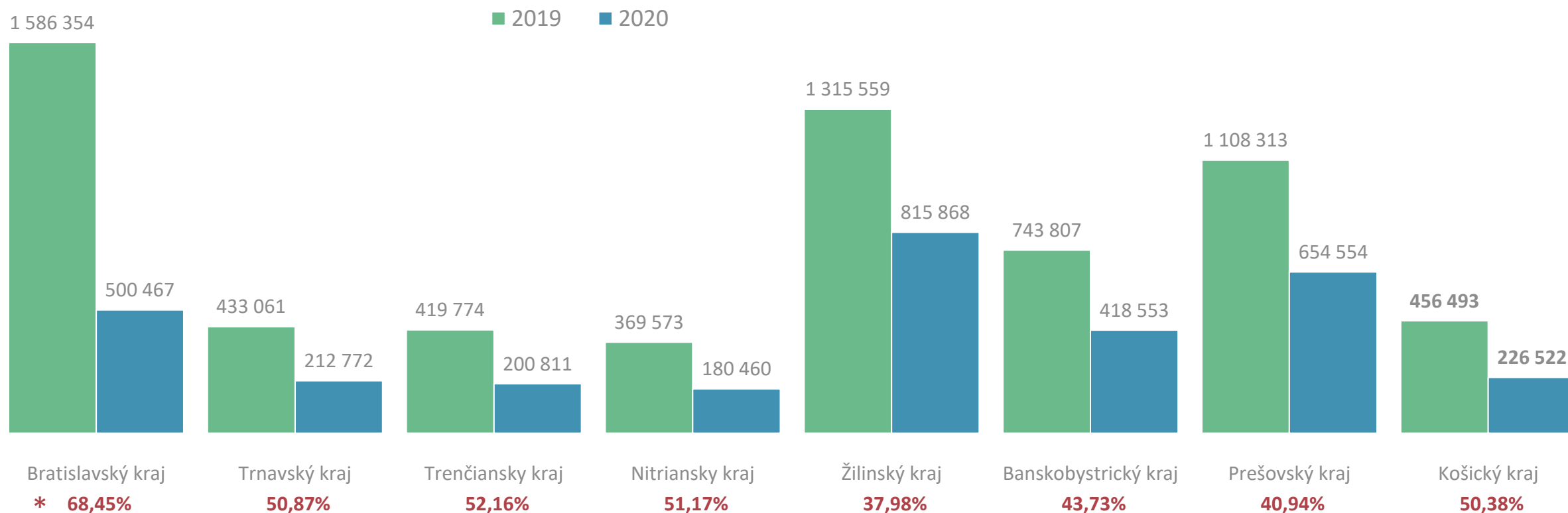
---

návštevníci v ubytovacích zariadeniach – podľa krajov

Počty návštevníkov v ubytovacích zariadeniach výrazne klesli v roku 2020 naprieč všetkými kraji Slovenska, najvyšší prepad však môžeme vidieť u Bratislavského kraja, kde poklesli počty až o 68 %. Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky a Košický kraj majú približne rovnaký pokles na úrovni okolo 50 %. Najnižší pokles, avšak stále dosť výrazný, nastal v Žilinskom kraji, o 38 %.

Počet návštevníkov v Košickom kraji dosiahol v roku 2019 viac ako 450 000, kým počas pandémie len 226 000. V počte návštevníkov v ubytovacích zariadeniach sa Košický kraj približuje k Trnavskému, Trenčianskemu a Nitrianskemu kraju.

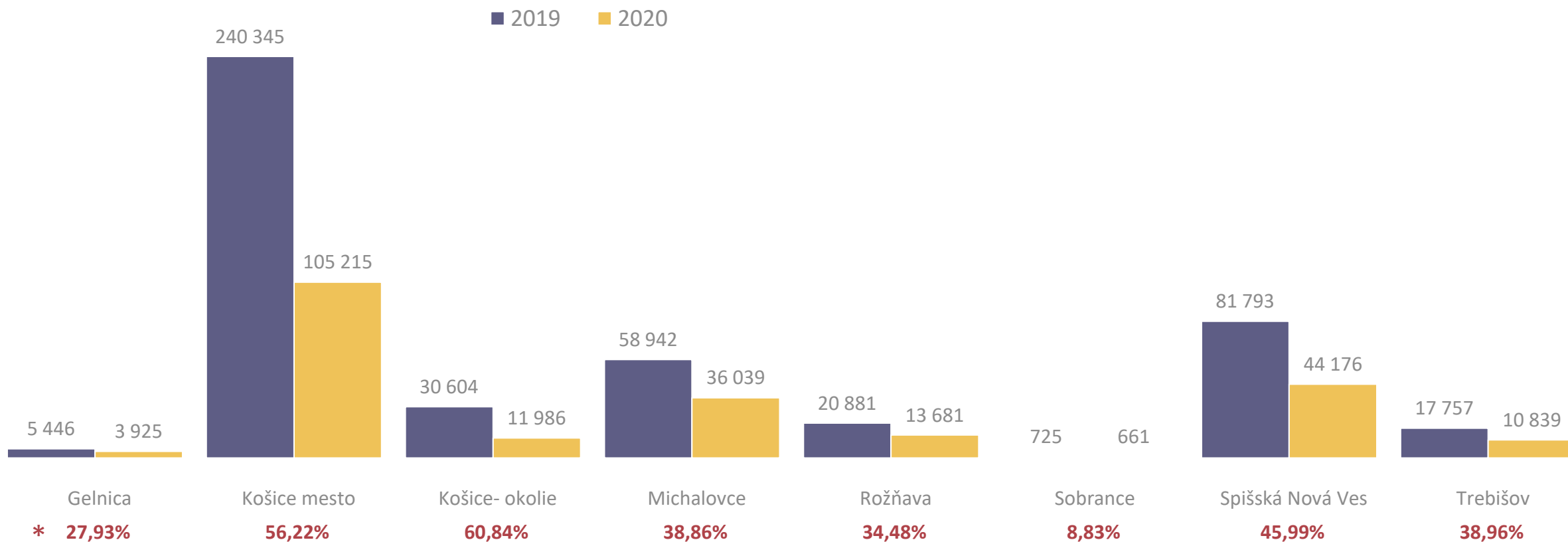
Počet návštevníkov v ubytovacích zariadeniach (ubytovacie zariadenia spolu) za roky 2019 a 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR, Návštevníci a tržby ubytovacích zariadení podľa krajov

* % pokles oproti roku 2019

návštevníci v ubytovacích zariadeniach – podľa okresov KE kraja

Pri pohľade na počty návštevníkov v ubytovacích zariadeniach cez samotné okresy Košického kraja vidíme, že návštevníci sa sústreďujú hlavne do košických okresov (I až IV), kde v roku 2019 ich bolo viac ako 240 000 a počas pandémie poklesli na menej ako polovicu. Košice I až IV spolu s Košice okolie zaznamenali najvyšší pokles návštevníkov. V prípade spišskonovoveského okresu tiež pozorujeme výrazný pokles, viac ako 45 %, v okrese Michalovce 39 %. Najnižší pokles hlásil okres Sobrance, avšak v tomto prípade je návštevnosť výrazne nižšia ako u ostatných okresov.

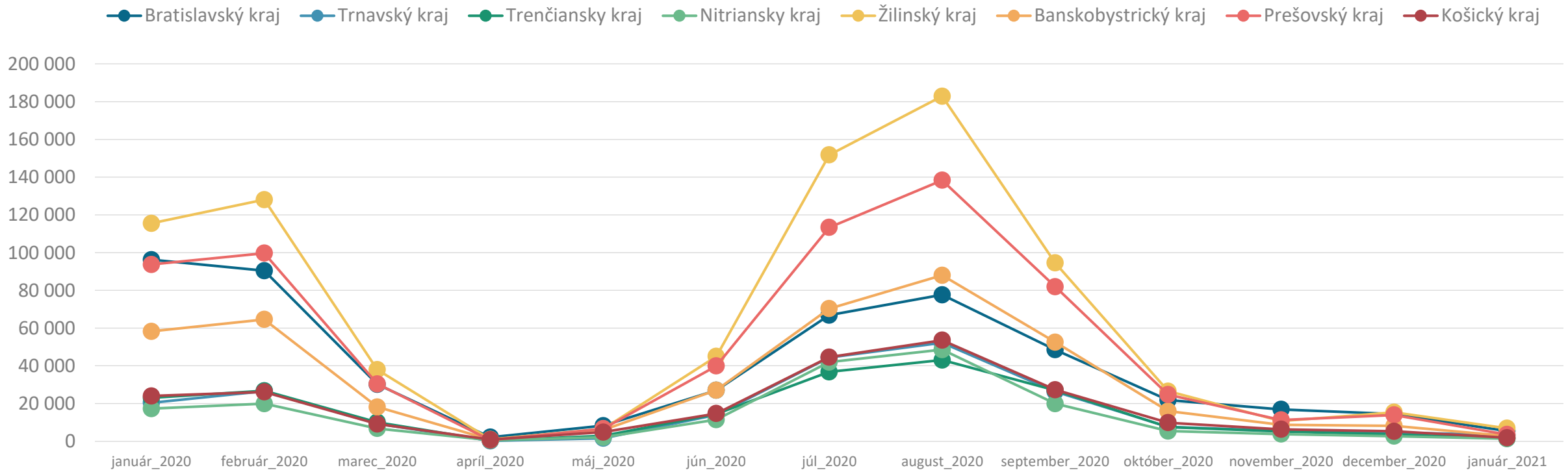
Počet návštevníkov v ubytovacích zariadeniach (ubytovacie zariadenia spolu) za roky 2019 a 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR, Návštevníci a tržby ubytovacích zariadení podľa krajov

* % pokles oproti roku 2019

návštevníci v ubytovacích zariadeniach podľa mesiacov a krajov

Na časovej osi od januára 2020, teda obdobia ešte pred vypuknutím pandémie, až po január 2021, vidíme nárasty a poklesy počtu návštevníkov v ubytovacích zariadeniach. V marci, kedy sa objavil prvý prípad na Slovensku a zaviedli sa prísne opatrenia, sledujeme výrazný prepád, ktorý sa najviac prepadol v apríli, kedy Slovensko evidovalo len 6700 návštevníkov v ubytovacích zariadeniach (napr. vo februári pred pandemiou ich bolo necelých 500 000). Postupne, vplyvom čiastočného uvoľňovania opatrení, sa počet návštevníkov zvyšoval a vrcholil v letnej sezóne. Následne sa začala situácia opäť zhoršovať a počet návštevníkov výrazne klesal, v januári 2021 navštívilo ubytovacie zariadenia necelých 27 000 hostí.

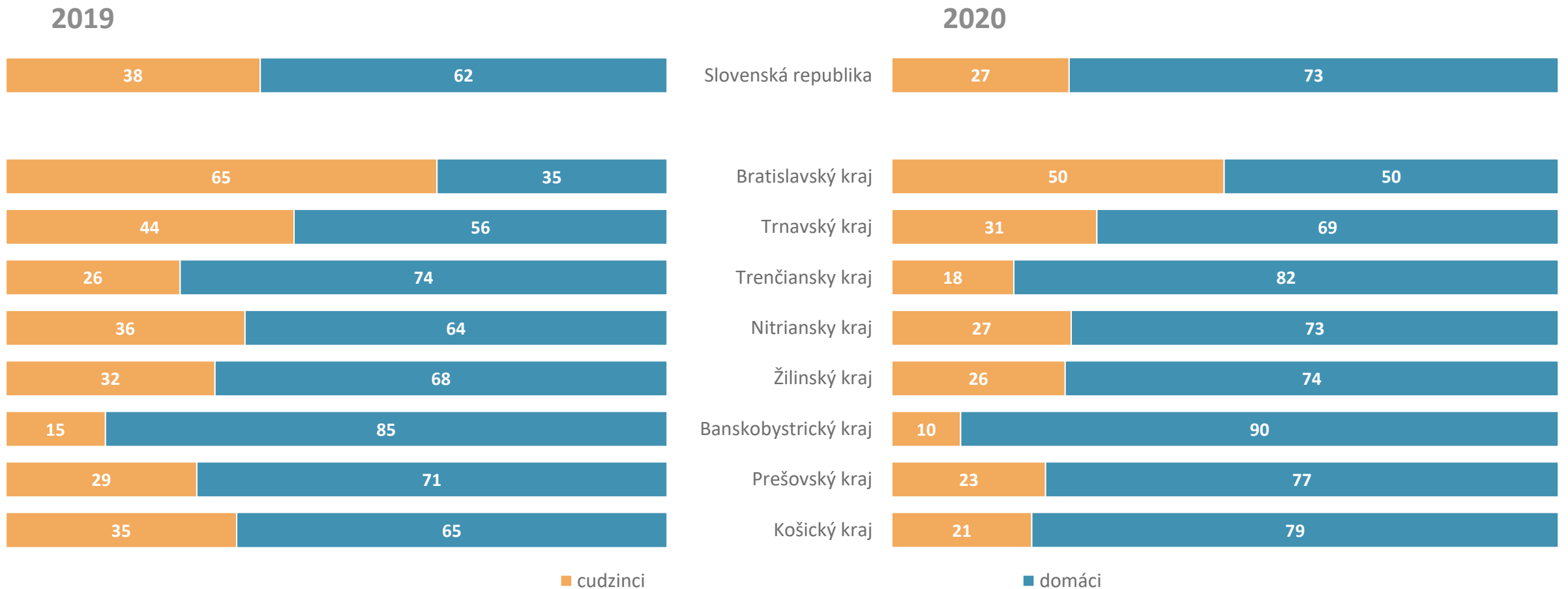
Počet návštevníkov v ubytovacích zariadeniach (ubytovacie zariadenia spolu) od januára 2020 až po január 2021

Zdroj: Štatistický úrad SR, Návštevníci v ubytovacích zariadeniach cestovného ruchu SR v januári 2020 až januári 2021

Podiel návštevníkov v ubytovacích zariadeniach – podľa krajov

Podiel domácich a zahraničných návštevníkov bol v roku 2019 62 % vs. 38 %, vplyvom pandémie podiel zahraničných klesol na 27 %. V rámci Slovenska najvyšší podiel zahraničných návštevníkov si drží Bratislavský kraj, najmenej Banskobystrický. Úbytok zahraničných a teda nárast domácich vplyvom pandémie môžeme pozorovať v každom kraji.

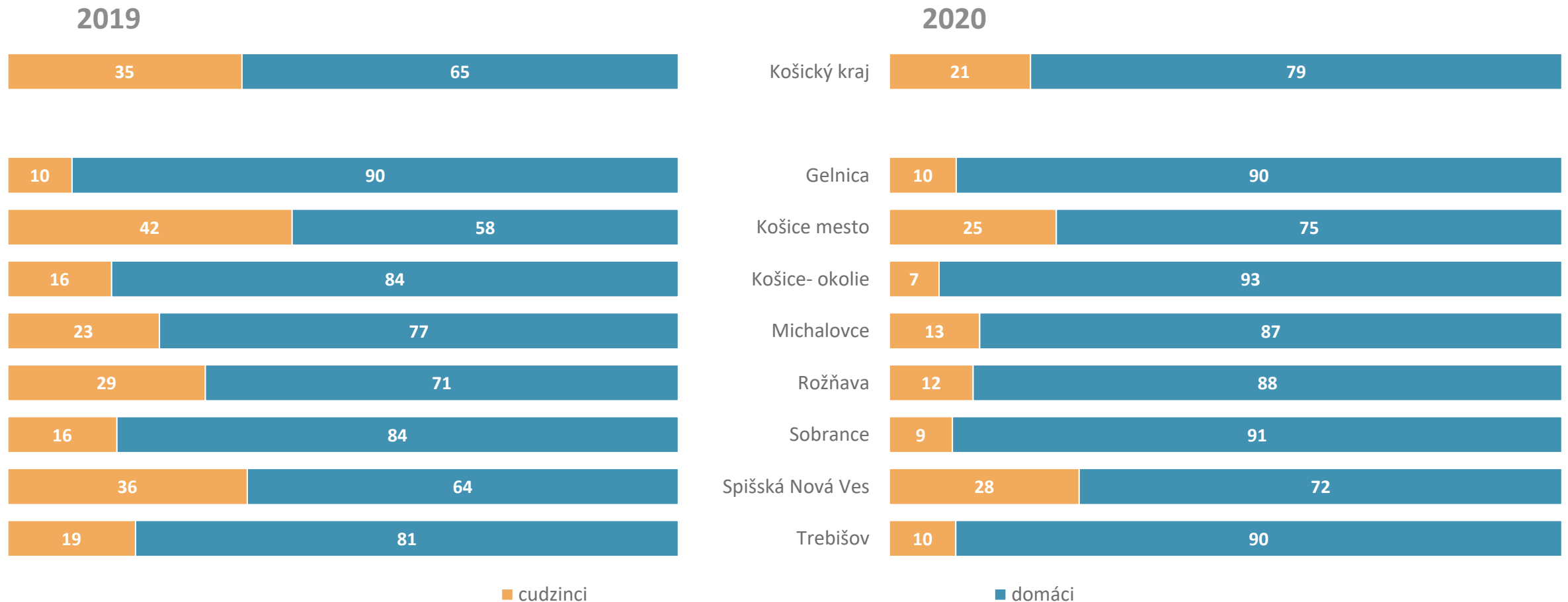

Podiel návštevníkov (v %) v ubytovacích zariadeniach (ubytovacie zariadenia spolu) za roky 2019 a 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR, Návštevníci a tržby ubytovacích zariadení podľa krajov

podiel návštevníkov v ubytovacích zariadeniach – podľa okresov KE kraja

Košický kraj evidoval v roku 2019 35 % podiel zahraničných hostí v ubytovacích zariadeniach, v nasledujúcom pandemickom roku len 21 %. Okres Gelnica ako jediný ostal bez zmeny, počas oboch rokov tento okres navštívilo (ubytovalo sa) len 10 % cudzincov.

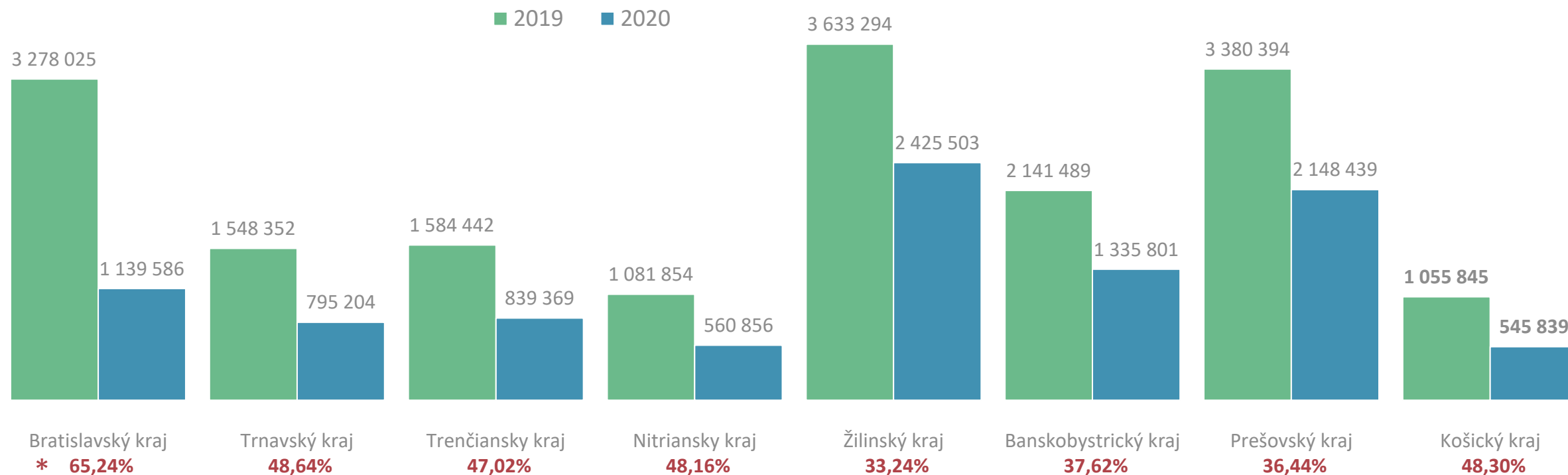
Podiel návštevníkov (v %) v ubytovacích zariadeniach (ubytovacie zariadenia spolu) za rok 2020 a 2019

Zdroj: Štatistický úrad SR, Navštevníci a tržby ubytovacích zariadení podľa krajov

prenocovania v ubytovacích zariadeniach – podľa krajov

Počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach bol v roku 2019 najvyšší v prípade Žilinského, Prešovského a Bratislavského kraja. V BA kraji návštevníci prenocovali v priemere 2,1 nocí, v ZA kraji 2,8 a v PO kraji 3,1. Košický kraj mal v roku 2019 viac ako 1 000 000 prenocovaní a hostia prenocovali v priemere 2,3 nocí.

V roku 2020 „viedol“ v počte prenocovaní Žilinský kraj, avšak s výrazným poklesom o 33 % oproti predchádzajúcemu roku. Najväčší pokles prenocovaní zaznamenal Bratislavský kraj, 65 %. Košický kraj poklesol s prenocovaniami o 48 %. Počas pandemického roka môžeme pozorovať jemný nárast priemerného počtu prenocovaní vo všetkých krajoch (BA 2,1 vs. 2,3, TN 3,8 vs. 4,2, KE 2,3 vs. 2,4).

Počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach (ubytovacie zariadenia spolu) za roky 2019 a 2020

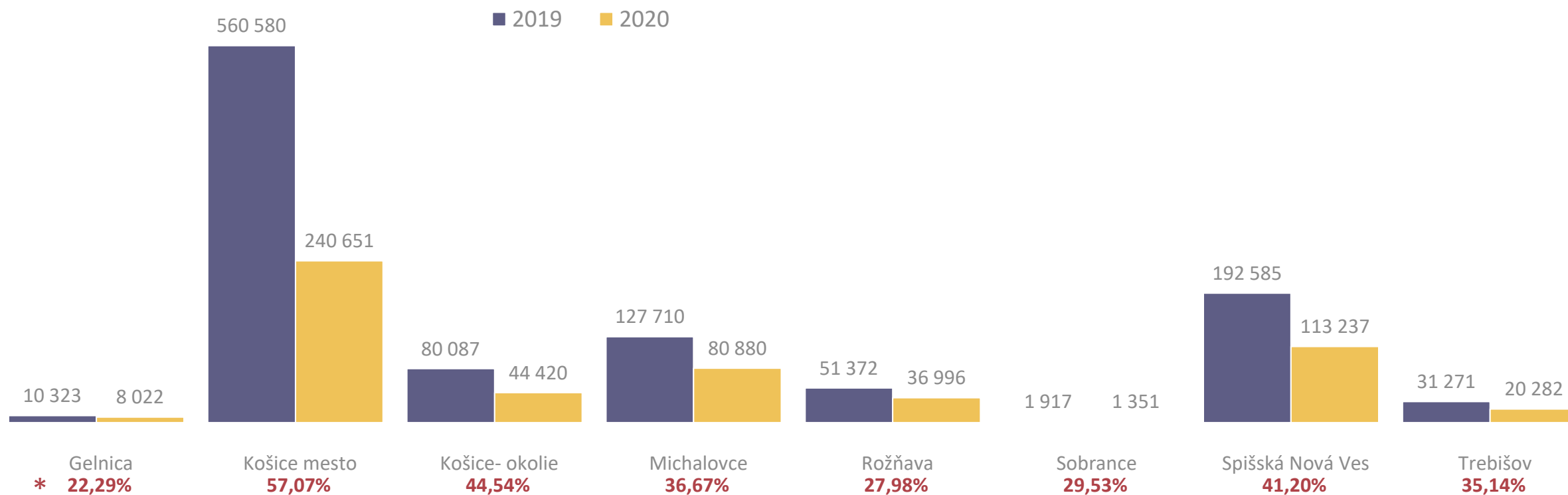
Zdroj: Štatistický úrad SR, Návštevníci a tržby ubytovacích zariadení podľa krajov

* % pokles oproti roku 2019

prenocovania v ubytovacích zariadeniach – podľa okresov KE kraja

Najviac návštevníkov prenovalo v košických okresoch I až IV, vplyvom pandémie poklesol počet o 57 %. Výrazný pokles zaznamenal aj okres Košice okolie, a to o 45 %, či okres Spišská Nová Ves 41 %. V okresoch, kde nájdeme menej stredísk cestovného ruchu, ako sú Gelnica a Sobrance, bol pokles menší v porovnaní s ostatnými okresmi, avšak aj napriek tomu výrazný – 22 až 30 %.

Návštevníci v Košickom kraji ostali v priemere na 2,3 noci v roku 2019 a na 2,4 v roku 2020. V rámci okresov môžeme pozorovať mierny nárast počtu prenocovaní v prípade všetkých okresov okrem Sobraniec (2,6 v 2019 vs. 2 v 2020), najvyšší v okrese Košice okolie, z 2,6 noci na 3,7 noci v roku 2020.

Počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach (ubytovacie zariadenia spolu) za roky 2019 a 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR, Návštevníci a tržby ubytovacích zariadení podľa krajov

* % pokles oproti roku 2019

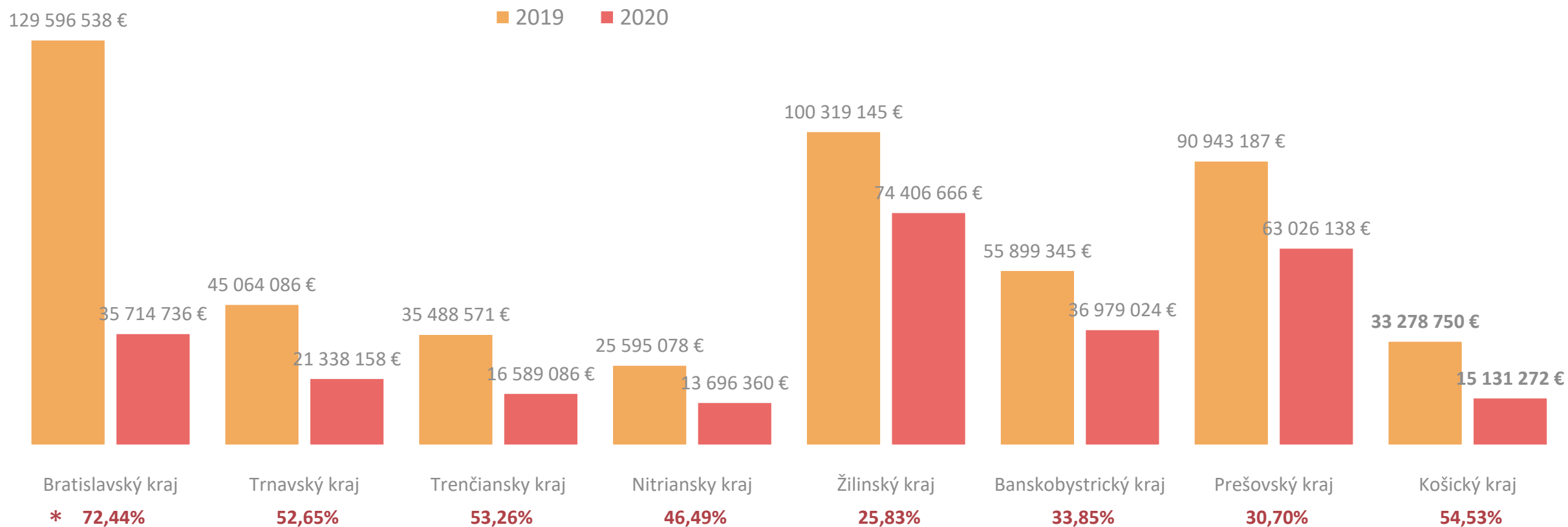
tržby v ubytovacích zariadeniach

---

tržby v ubytovacích zariadeniach – podľa krajov

Najvyšší pokles tržieb v ubytovacích zariadeniach zaznamenal Bratislavský kraj, ktorý klesol o viac ako 70 %, z takmer 130 000 000 EUR na necelých 36 000 000 EUR. Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky a Košický kraj sú si podobné a pokles bol na úrovni 46 až 54 %. Najnižší pokles, hoci stále výrazný, zaznamenal Žilinský kraj, a to pokles o 26 %. Košický kraj v roku 2019 dosiahol tržby v ubytovacích zariadeniach viac ako 33 000 000 EUR, vplyvom pandémie padol na niečo viac ako 15 000 000 EUR.

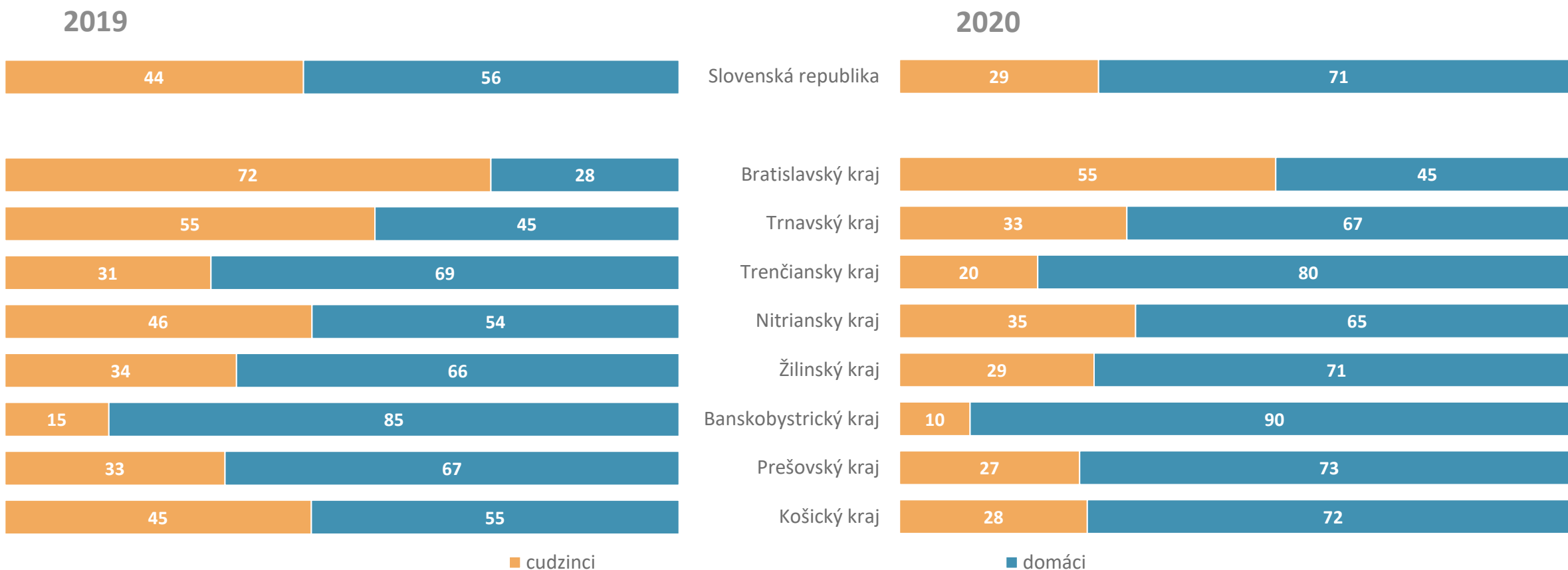
Tržby za ubytovanie s DPH (v EUR) v ubytovacích zariadeniach (ubytovacie zariadenia spolu) za roky 2019 a 2020

Zdroj: Štatistický úrad SR, Navštevníci a tržby ubytovacích zariadení podľa krajov

* % pokles oproti roku 2019

Podiel na tržbách v ubytovacích zariadeniach – podľa krajov

Tržby v ubytovacích zariadeniach od zahraničných hostí klesli aj na základe počtu zahraničných návštevníkov. V roku 2019 44 % tržieb ubytovacích zariadení boli tvorené zahraničnými hosťami, v roku 2020 to bolo už len 29 %. Pokles zahraničných a nárast domácich pozorujeme vo všetkých krajoch Slovenska, najmenej však v Banskobystrickom kraji (zahraniční 15 vs. 10 %). Tržby v Košickom kraji v roku 2019 boli tvorené z 45 % zahraničnými návštevníkmi, v pandemickom roku viac ako štvrtinu, 28 %.

Podiel na tržbách celkom (v %) v ubytovacích zariadeniach (ubytovacie zariadenia spolu) za rok 2020 a 2019

Zdroj: Štatistický úrad SR, Tržby ubytovacích zariadení v SR za rok 2020

tržby v stravovacích službách

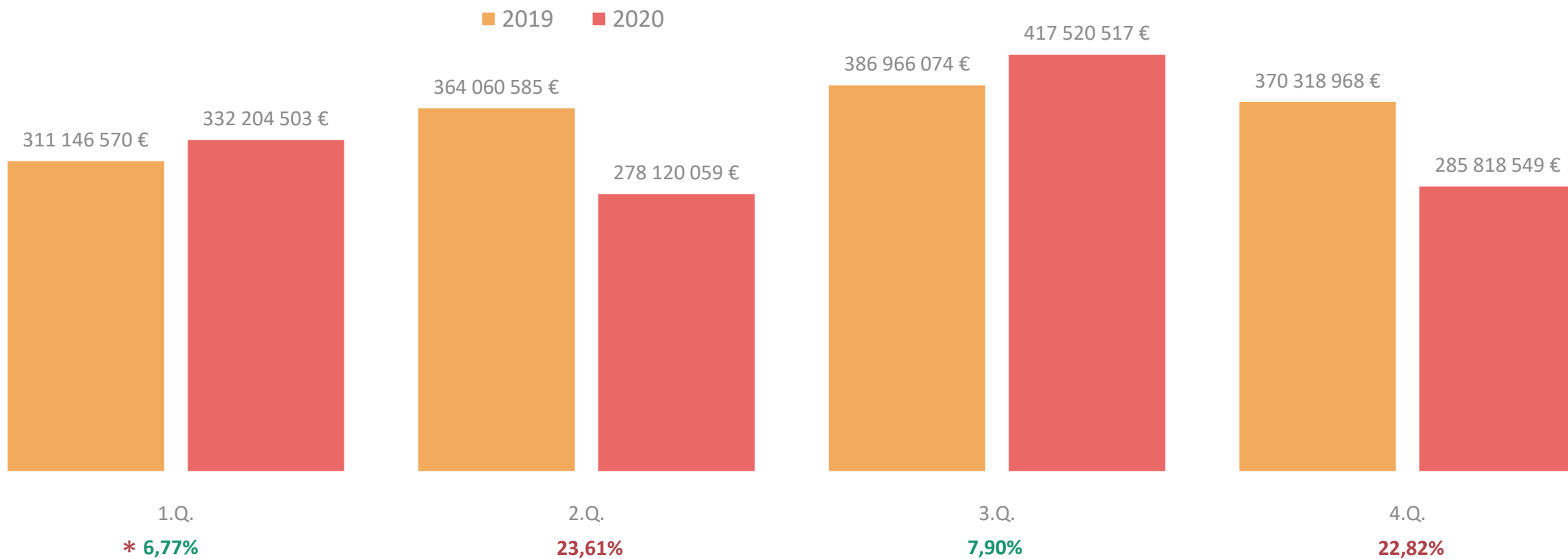
---

tržby v stravovacích službách

Tržby v stravovacích službách v rámci celého Slovenska zaznamenali v druhom štvrtom kvartáli 2020 pokles zhruba o 23 % oproti rovnakému kvartálu minulého roka. Prvý a tretí kvartál naopak priniesli mierny nárast tržieb o 7 %.

Tržby za vlastné výkony a tovar v obchode, hoteloch a reštauráciách - štvrťročné údaje - 56 Činnosti reštaurácií a pohostinstiev

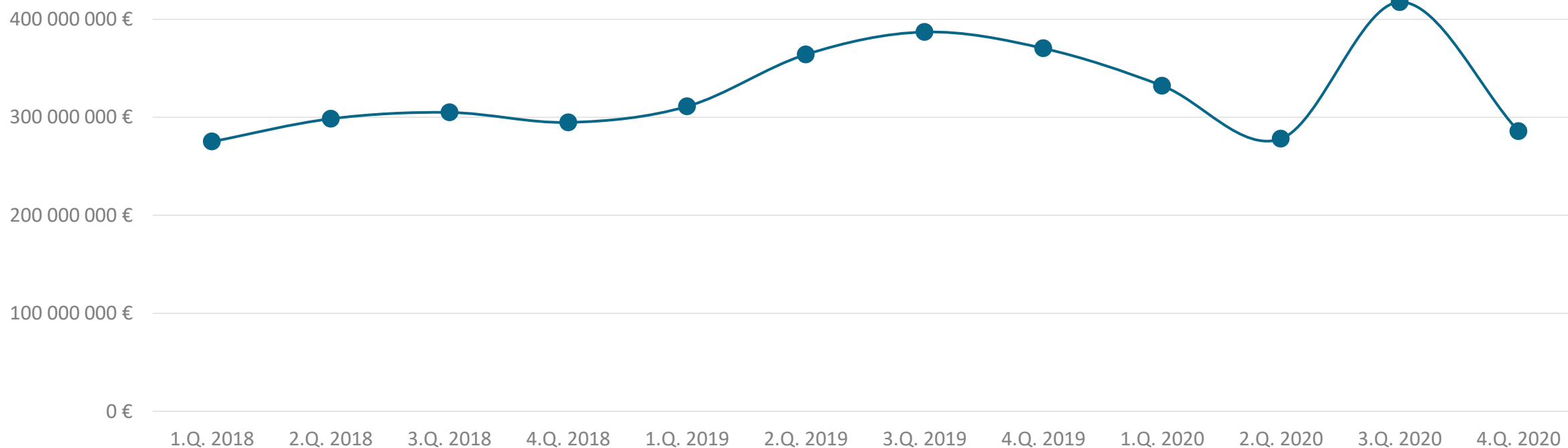
Zdroj: Štatistický úrad SR

**údaje za rok 2020 za kraje nie sú dostupné

* % pokles/nárast oproti roku 2019

vývoj tržieb v stravovacích službách

V rokoch pred pandemiou boli prvý a štvrtý kvartál obdobiami s mierne nižšími tržbami v stravovacích zariadeniach a naopak druhý a tretí s vyššími. Tento „trend“ sa úplne zmenil počas pandémie, kedy druhý kvartál 2020 sa výrazne prepadol (pod tržby druhého kvartálu 2018), a následne tretí kvartál výrazne narástol až na viac ako 417 000 000 EUR. Štvrtý kvartál opäť klesol takmer na úroveň druhého kvartálu daného roka.

Tržby za vlastné výkony a tovar v obchode, hoteloch a reštauráciách - štvrťročné údaje - 56 Činnosti reštaurácií a pohostinstiev

Zdroj: Štatistický úrad SR

*údaje za rok 2020 za kraje nie sú dostupné

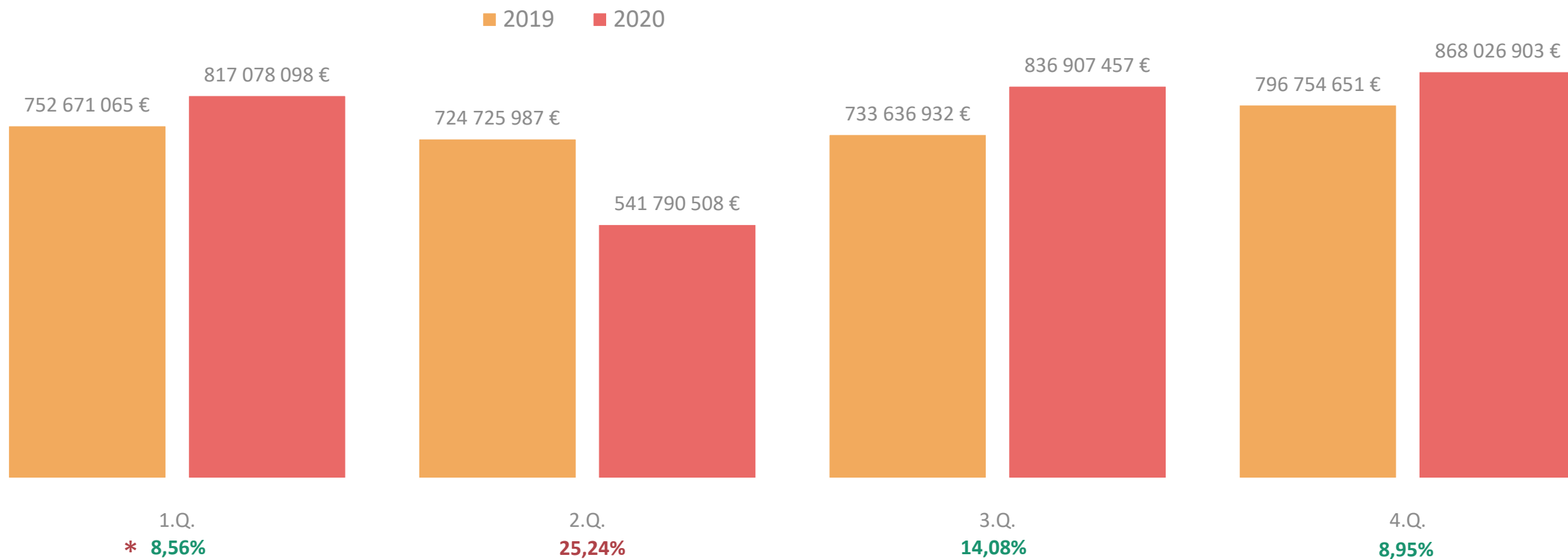
tržby v odvetví umenia, zábavy a rekreácie

---

tržby v umení, zábave a rekreácii

Tržby v umení, zábave a rekreácii je nutné chápať orientačne, pretože dané odvetvie zahŕňa aj kategórie nie priamo súvisiace s cestovným ruchom – činnosť stávkových kancelárií a herní, prevádzku športových zariadení a športových klubov, fitnesscentrá a teda nevieme presne určiť, ako sa hýbali tržby v danom odvetví len za cestovný ruch. Z grafu však vidíme nárast tržieb v prvom, treťom aj štvrtom kvartáli. Výrazný pokles možno pozorovať v druhom kvartáli 2020, kedy tržby padli o štvrtinu oproti druhému kvartálu roku 2019.

Tržby za vlastné výkony a tovar vo vybraných trhových službách - štvrťročné údaje*, 90-93 Umenie, zábava a rekreácia

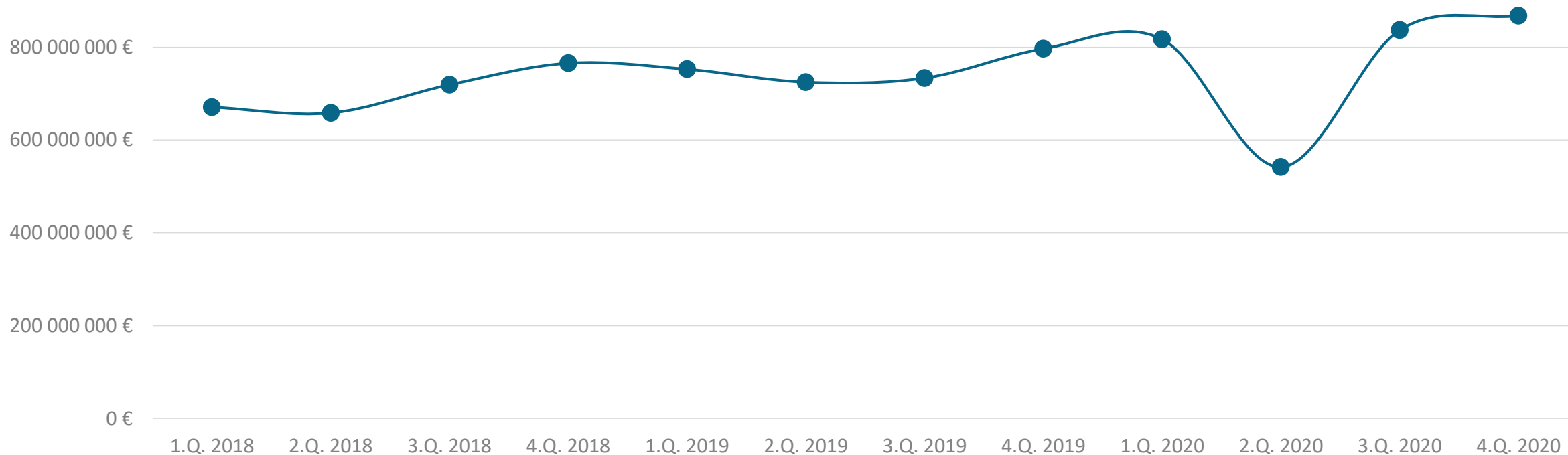
Zdroj: Štatistický úrad SR

*údaje za rok 2020 za kraje nie sú dostupné

* % pokles/nárast oproti roku 2019

vývoj tržieb v umení, zábave a rekreácii

V prípade tržieb v umení, zábave a rekreácii možno pozorovať „trend“, keď druhý kvartál roka mierne klesne a tretí a štvrtý naopak stúpajú. Neplatí to v prípade pandémie označeného roku 2020, kedy druhý kvartál výrazne klesol (25 % oproti kvartálu predchádzajúceho roka), následne však tretí kvartál narástol na mierne vyššiu úroveň prvého kvartálu roku 2020.

% živých a ekonomicky aktívnych právnických osôb a fyzických osôb-podnikateľov vedených v štatistickom registri organizácií k 28.2.2021

Zdroj: Štatistický úrad SR, Organizačná štatistika k 28.02.2021

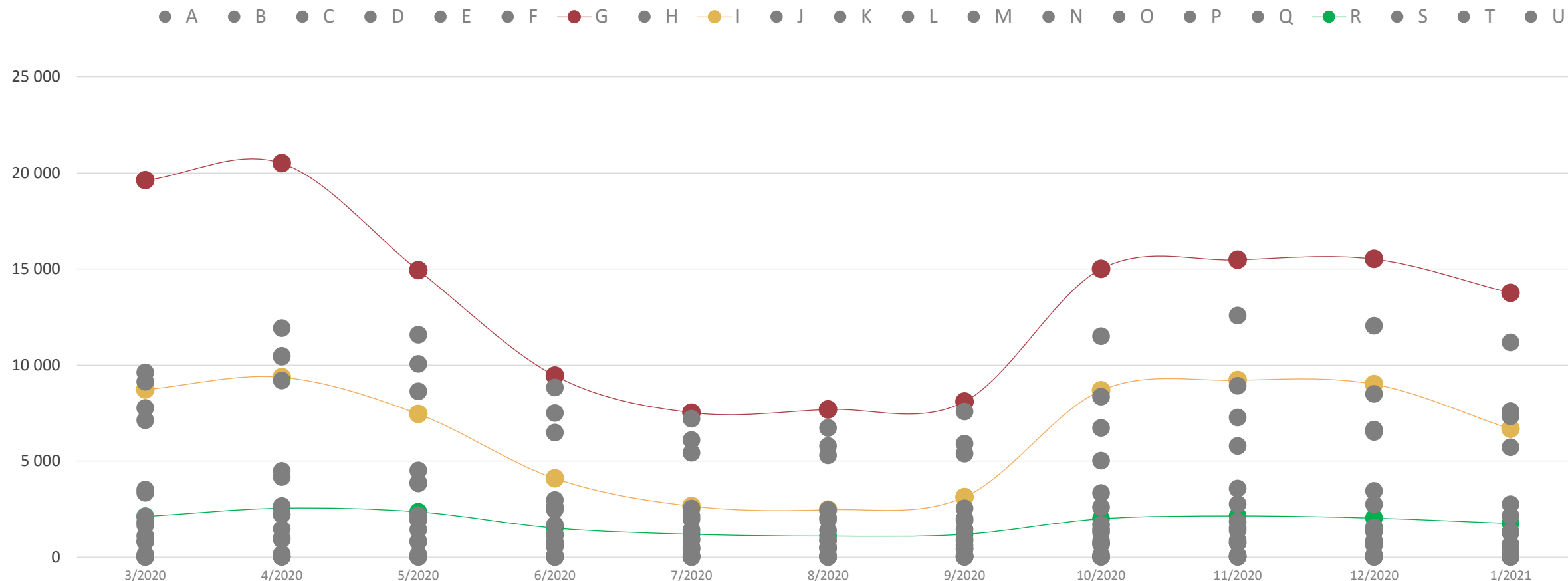
pomoc od štátu

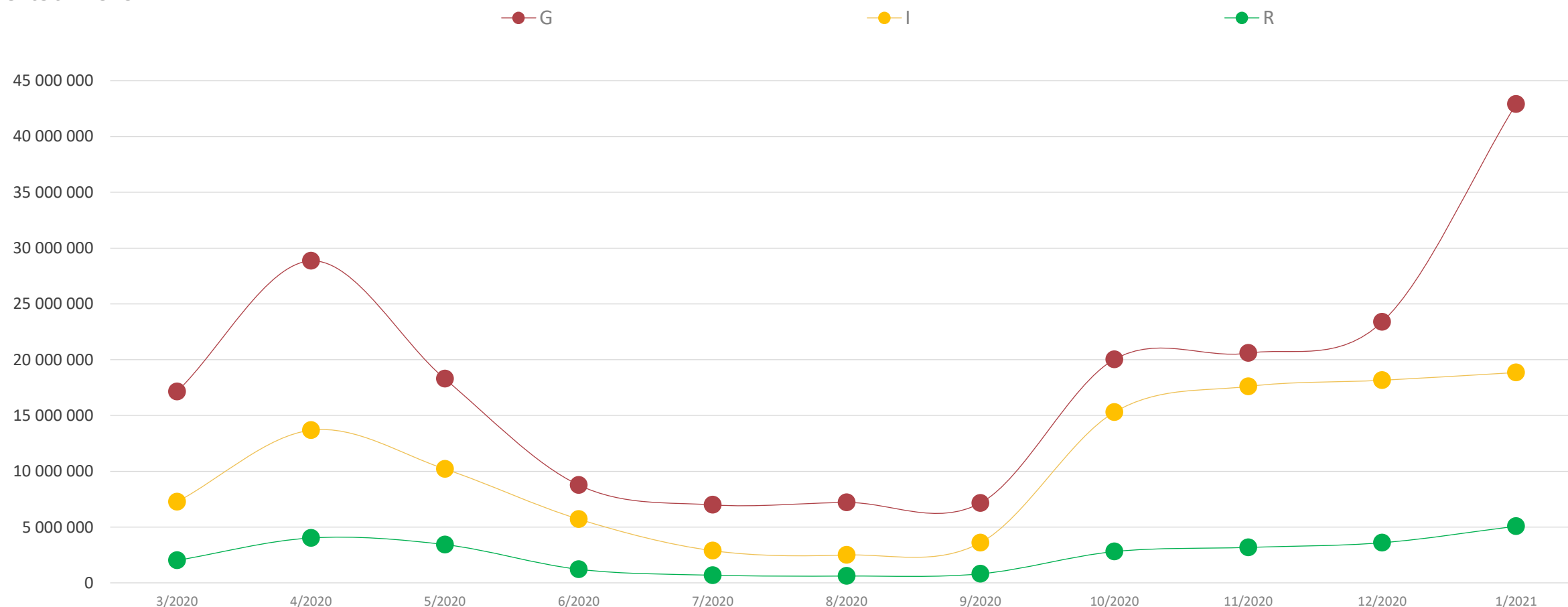
podporené subjekty (NACE) – počet žiadateľov

Najvyšší počet žiadateľov o prvú pomoc počas pandémie COVID 19 pochádza z oblasti veľkoobchodu a maloobchodu. Vo všeobecnosti môžeme pozorovať najvyšší počet žiadateľov po vypuknutí prvej vlny pandémie. Počet postupne klesal s príchodom letných mesiacov. S príchodom druhej vlny v októbri 2020 však opäť výrazne narástol počet žiadateľov. Podobné trendy avšak menej výrazné môžeme pozorovať aj v prípade ubytovania a stravovania a umenia, zábavy a rekreácie.

podporené subjekty (NACE) – uhrádzaná suma

Rovnako aj najviac finančných prostriedkov putovalo do odvetvia veľko a maloobchodu. Aj v tomto prípade môžeme pozorovať identické trendy ako v predchádzajúcom prípade – teda nárast uhradených súm počas prvej vlny, útlm počas letných mesiacov roku 2020 a opätovný nárast s nástupom druhej vlny v októbri 2020.

zhrnutie a záver

---

záver I.

- **Počas uplynulého roka (31.3.2020 – 31.3.2021) v sekcii umenia, zábavy a rekreácie, v rámci celého Slovenska, celkovo vznikalo viac podnikov ako zanikalo.** Avšak pri bližšom pohľade vidíme, že tento jav sa týka predovšetkým športu – prevádzky športových zariadení (vzniklo 182, zaniklo 74), činnosti športových klubov (vznik 266, zánik 31), či ostatných športových činností (vznik 556, zánik 95).
- **V prípade prevádzky kultúrnych zariadení, vzniklo 84 nových subjektov a 43 zaniklo,** z toho najviac ich pribudlo aj ubudlo v Bratislavskom kraji. V rámci podporných činností súvisiacich so scénickým umením, vzniklo 112 nových podnikov a zaniklo 54, jedno múzeum zaniklo. V ostatných zábavných činnostiach a voľnočasových aktivitách je pomer vzniknutých a zaniknutých subjektov veľmi vyrovnaný – pribudlo 139, zaniklo 135.
- Podobne ako u sekcii R, **aj v sekcii ubytovacích a stravovacích služieb môžeme pozorovať vyšší počet vzniknutých podnikov ako zaniknutých.** V prípade hotelového ubytovania je zánik vyšší ako vznik – pribudlo 8 nových subjektov a ubudlo 16, z toho najviac v Bratislave (8). V skupine turistického a iného krátkodobého ubytovania vzniklo 334 subjektov, najviac v Žilinskom (95) a Bratislavskom kraji (71). Zaniklo 80 subjektov.
- **V rámci Košického kraja vzniklo 140 a zaniklo 43 podnikov v sekcii umenie, zábava a rekreácia. Najviac vznikov a zánikov bolo v centre kraja - v Košiciach (okresy I až IV), ale aj v okresoch Spišská Nová Ves (vznik 21, zánik 8), či Michalovce (vznik 15, zánik 4).**
- Podstatnú časť z toho tvoria podniky spojené so športom - pribudlo 32 podnikov v činnostiach športových klubov, 49 v ostatných športových činnostiach a 16 športových zariadení, zároveň zaniklo spolu 17 podnikov v týchto podskupinách.
- **V podporných činnostiach súvisiacich so scénickým umením vzniklo 16 nových subjektov, jeden zanikol, vzniklo 13 prevádzok kultúrnych zariadení, zaniklo 8. V ostatných zábavných činnostiach a voľnočasových aktivitách zaniklo 15 subjektov, pričom za rovnaké obdobie vzniklo len 13.**
- **V sekcii ubytovacích a stravovacích služieb vzniklo 243 podnikov a 118 zaniklo.** Najviac ich bolo sústredených opäť v okresoch Košíc, kde ich vzniklo 127 a zaniklo 42. Väčšie zmeny v podnikoch boli aj v michalovskom okrese, vzniklo 35 a 24 zaniklo, ale aj v okrese Košice okolie, kde pribudlo 34 a ubudlo 13 subjektov. **V turistickom a inom krátkodobom ubytovaní v Košickom kraji pribudlo 28 podnikov, zanikli 4.**
- **Miera evidovanej nezamestnanosti na Slovensku v čase pandémie bola na úrovni 5 %.** S nástupom prvej vlny môžeme v mesiacoch apríl a máj pozorovať prudší nárast na úroveň 7 %. **Nezamestnanosť postupne mierne narastala na úroveň približne 8 %.** **V prípade Košického kraja môžeme pozorovať o niečo výraznejší nárast nezamestnanosti, ktorá dosiahla po prvej vlne pandémie takmer úroveň 10 % a pozvoľne rástla až na úroveň 11 %.**

záver II.

- **Priemerná mesačná mzda na Slovensku s nástupom pandémie mierne klesala.** Po prvej vlne sa výška priemernej mzdy stabilizovala a v novembri dosiahla svoj vrchol a následne začala postupne klesať. **Medzi výškou priemernej mesačnej mzdy za roky 2019 a 2020 nie je takmer žiadnej rozdiel. V prípade ubytovania môžeme pozorovať výraznejší pokles priemernej mzdy počas prvej vlny, nárast v letných mesiacoch 2020 a následne mierny pokles, avšak nie tak výrazný ako počas prvej vlny. Podobne to platí aj v prípade reštaurácií a pohostinstiev, avšak nie tak výrazne.**
- **Počty návštevníkov v ubytovacích zariadeniach výrazne klesli v roku 2020 naprieč všetkými kraji Slovenska,** najvyšší prepád však môžeme vidieť u Bratislavského kraja, kde poklesli počty až o 68 %. Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky a Košický kraj majú približne rovnaký pokles na úrovni okolo 50 %. Najnižší pokles, avšak stále dosť výrazný, nastal v Žilinskom kraji, o 38 %. **Počet návštevníkov v Košickom kraji dosiahol v roku 2019 viac ako 450 000, kým počas pandémie len 226 000.** V počte návštevníkov v ubytovacích zariadeniach sa Košický kraj približuje k Trnavskému, Trenčianskemu a Nitrianskemu kraju.
- **Pri pohľade na počty návštevníkov v ubytovacích zariadeniach cez samotné okresy Košického kraja vidíme, že návštevníci sa sústreďujú hlavne do košických okresov (I až IV), kde v roku 2019 ich bolo viac ako 240 000 a počas pandémie poklesli na menej ako polovicu. Košice I až IV spolu s Košice okolie zaznamenali najvyšší pokles návštevníkov.** V prípade spišskonovoveského okresu tiež pozorujeme výrazný pokles, viac ako 45 %, v okrese Michalovce 39 %. Najnižší pokles hlásil okres Sobrance, avšak v tomto prípade je návštevnosť výrazne nižšia ako u ostatných okresov.
- **Najvyšší pokles tržieb v ubytovacích zariadeniach zaznamenal Bratislavský kraj, ktorý klesol o viac ako 70 %, z takmer 130 000 000 EUR na necelých 36 000 000 EUR.** Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky a Košický kraj sú si podobné a pokles bol na úrovni 46 až 54 %. Najnižší pokles, hoci stále výrazný, zaznamenal Žilinský kraj, a to pokles o 26 %. Košický kraj v roku 2019 dosiahol tržby v ubytovacích zariadeniach viac ako 33 000 000 EUR, vplyvom pandémie padol na niečo viac ako 15 000 000 EUR.
- **Tržby v stravovacích službách v rámci celého Slovenska zaznamenali v druhom štvrtom kvartáli 2020 pokles zhruba o 23 % oproti rovnakému kvartálu minulého roka.** Prvý a tretí kvartál naopak priniesli mierny nárast tržieb o 7 %.
- **Tržby v umení, zábave a rekreácii je nutné chápať orientačne, pretože dané odvetvie zahŕňa aj kategórie nie priamo súvisiace s cestovným ruchom – činnosť stávkových kancelárií a herní, prevádzku športových zariadení a športových klubov, fitnesscentrá a teda nevieme presne určiť, ako sa hýbali tržby v danom odvetví len za cestovný ruch. Z grafu však vidíme nárast tržieb v prvom, treťom aj štvrtom kvartáli. Výrazný pokles možno pozorovať v druhom kvartáli 2020, kedy tržby padli o štvrtinu oproti druhému kvartálu roku 2019.**
- **Podnikatelia pochádzajúci z Košického kraja výrazne častejšie deklarujú svoju nespokojnosť s politickou situáciou v našej krajine, ale aj so spoločnosťou, v ktorej žijú, v porovnaní s podnikateľmi z celého Slovenska.** Pohľad na spokojnosť s ich prácou nám prezrádza, že mierne častejšie deklarujú spokojnosť. **Výrazne častejšie v porovnaní s podnikateľmi z celého Slovenska deklarujú výraznú spokojnosť so svojou životnou úrovňou.**

záver III.

- **S výrokom o kapitalizme ako jedinej novej ceste budúceho vývoja nesúhlasia najčastejšie podnikatelia pochádzajúci z Košického a Prešovského kraja.** Neutrálne stanovisko najčastejšie zastávajú podnikatelia zo Žilinského kraja a s výrokom súhlasia najčastejšie podnikatelia z Bratislavského a Trnavského kraja. **Napriek tomu, že podnikatelia z Košického kraja najčastejšie deklarujú, že dávajú prednosť trhovej ekonomike, tak okrem toho, že najčastejšie deklarujú, že vítajú zásahy štátu do trhu, tak najčastejšie deklarujú aj negatívny postoj ku kapitalizmu.**
- Negatívnejšie vnímanie aktuálnej situácie, spoločnosti, štátu a poskytovanej pomoci môžeme pozorovať aj v prípade adhoc prieskumu realizovanom medzi podnikateľmi z Košického kraja, ktorí podnikajú v oblasti cestovného ruchu. Podniky z Košického kraja, ktoré o pomoc žiadali a aj ju dostali, ju **vo väčšine označujú ako nedostatočnú** – 75 %. V prípade podnikov v ubytovacích a stravovacích službách ju hodnotí negatívne takmer 90 % respondentov. Podniky v umení, zábave a rekreácii hodnotia pomoc z polovice nedostatočne, z menšej polovice ako skôr dostatočnú. Za úplne dostatočnú nepovažuje pomoc od štátu ani jeden respondent.
- Respondenti uviedli, že v rámci pomoci od štátu žiadali v 42 % prípadoch o **príspevok na úhradu časti mzdových nákladov na zamestnanca**. Táto pomoc **pomohla 30 % respondentov**, 5 % veľmi a 25 % skôr pomohlo. Z ďalších typov pomoci respondenti uvádzali **odklad podania daňového priznania a zaplatenia dane**, túto pomoc hodnotí **kladne necelých 20 % respondentov**. O Pomoc cestovnému ruchu nežiadali dve tretiny respondentov, približne rovnako tí, ktorí na ňu nemajú nárok, ako tí, ktorí hoci mohli, ale nechceli oň žiadať. Táto pomoc pomohla necelým desiatim respondentov, negatívne ju označila pätina respondentov.
- Údaje z MPSVaR ukazujú, že **najvyšší počet žiadateľov o prvú pomoc počas pandémie COVID 19 pochádza z oblasti veľkoobchodu a maloobchodu. Vo všeobecnosti môžeme pozorovať najvyšší počet žiadateľov po vypuknutí prvej vlny pandémie. Počet postupne klesal s príchodom letných mesiacov. S príchodom druhej vlny v októbri 2020 však opäť výrazne narástol počet žiadateľov.** Podobné trendy avšak menej výrazné môžeme pozorovať aj v prípade ubytovania a stravovania a umenia, zábavy a rekreácie. **Rovnako aj najviac finančných prostriedkov putovalo do odvetvia veľko a maloobchodu. Aj v tomto prípade môžeme pozorovať identické trendy ako v predchádzajúcom prípade – teda nárast uhradených súm počas prvej vlny, útlm počas letných mesiacov roku 2020 a opätovný nárast s nástupom druhej vlny v októbri 2020.**
- **Súčasnú nastaviteľnosť pomoci hodnotia však podnikatelia v cestovnom ruchu z Košického kraja v prevažnej väčšine ako nedostatočnú**, označilo ju tak 77 % respondentov zo všetkých podnikov. V prípade podnikov z kategórie ubytovacie a stravovacie služby až 92 % respondentov. Za určite dostatočne nastavenú pomoc ju nepovažuje nikto z opýtaných.
- **Respondentom z cestovného ruchu by v týchto časoch najviac pomohli vyššie dávky či plné náhrady zisku.** Podnikatelia majú **problém aj s udržaním prevádzky – pokrytím bežných prevádzkových fixných nákladov** ako sú energia, voda, telefón a podobne. Uvítali by taktiež **pomoc vo forme úľavy na odchodoch či daniach, alebo znovuoživenia prevádzok**. Menej často uvádzali úpravu v žiadostiach o pomoc, teda **zrýchlenie procesu či zjednodušenie podmienok pre získanie pomoci**.
- Schopnosť podnikov naďalej fungovať v tomto režime je podľa respondentov alarmujúca, **viac ako 40 % všetkých podnikov nie je schopných sa udržať viac ako mesiac**, v prípade podnikov v ubytovacích a stravovacích službách viac ako polovica. S týmito obmedzeniami nedokáže fungovať dlhodobo až 81 % všetkých podnikov. V rámci vyhladok do budúcnosti sú respondenti optimistickí, **tri štvrtiny očakávajú v najbližšom roku zlepšenie situácie**, necelá desatina neočakáva žiadne zmeny a 15 % očakáva ešte zhoršenie situácie.

M E D I A N S K

MEDIAN SK, s.r.o. je slovenská nezávislá súkromná spoločnosť pre prieskum trhu, médií, verejnej mienky a pre vývoj analytických a marketingových softvérov, založená v roku 2002. S ňou úzko spolupracujúca česká spoločnosť MEDIAN pôsobí na českom trhu od roku 1993. MEDIAN SK, s.r.o. realizuje všetky typy kvalitatívnych a kvantitatívnych prieskumov.

MEDIAN SK, s.r.o. je členom odborných združení:

ESOMAR

TGI Network

American Marketing Association

kontakt

MEDIAN SK, s.r.o.
Kremnická 6
851 01 Bratislava V
www.median.sk

Monika Martinková
+421 914 111 173
monika.martinkova@median.sk

Michal Mislovič
+421 911 790 720
michal.mislovic@median.sk